

פרט וחברה

שם ביה"ס:
בית ספר תורני
לבנות "פלך"

ישוב:
ירושלים

תחום הדעת:
פילוסופיה

מס' יחידות לימוד:
5 יחידות לימוד

סמל מוסד:
140236

כותבי התכנית:
גדי איתי, ד"ר ימימה
חורב, ד"ר מתניה מאלי,
סופי פפר

משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
אגף א' לפיתוח פדגוגי

תאריך אישור
דצמבר 2020

בית ספר תורני לבנות "פלך" ירושלים

תכנית לימודים ייחודית בפילוסופיה -

תכנית בינתחומית בהומניסטיקה:

פרט וחברה

תמונת השער: אסטלת הקבר של פילינו, אתונה, המוזיאון הארכיאולוגי הלאומי.

תוכן עניינים

4.....	א. תיאור מאפייני בית הספר והסביבה החברתית-תרבותית שלו:
5.....	ב. רציונאל, תפיסה רעיונית וכן סיבות והנמקות לפיתוח התכנית וייחודיות התכנית מול תכניות קיימות:
6.....	ג. פירוט המטרות הכלליות של התכנית:
7.....	ד. תיאור קהל היעד (התלמידות) של התכנית:
7.....	ה. הצגת כותבי התכנית ושותפיה ותיאור כישוריהם ואפיוניהם של המורים העתידיים ללמד בתכנית:
8.....	ו. היקף השעות, מספר יחידות הלימוד של התכנית ודרכי ארגון התוכן:
9.....	ז. דרכי למידה והערכה:
20.....	יחידה 1 – יוון ורומא
28.....	יחידה 2 - ימי הביניים
47.....	יחידה 3 - העת החדשה המוקדמת
61.....	יחידה 4 – תנועות השחרור של המאה ה-19
73.....	יחידה 5 – המאה ה-20
76.....	ביבליוגרפיה:
78.....	נספח לתכנית – מטלות ומחוונים לדוגמא

א. תיאור מאפייני בית הספר והסביבה החברתית-תרבותית שלו:

בית ספר פלך הוא בית ספר שש-שנתי דתי לבנות המונה כ-360 תלמידות (2-3 כיתות בשכבה). בית הספר מקבל בנות מירושלים ומסביבותיה. בית הספר משלב חינוך תורני וכללי ברמה גבוהה, תוך שימת דגש על גירוי הסקרנות ועידוד שאלת שאלות כמפתח ללמידה משמעותית לצד דרישה לעמל לימודי והתמדה. ההוראה מבוססת על הכוונה לשאלות וטקסטים הדורשים חשיבה מסדר גבוה.

בעבודה החינוכית בבית הספר מודגשים התחומים הבאים:

- חינוך לתורה ולמצוות, אהבת ישראל ואהבת האדם; חיזוק הזהות היהודית והציונית של התלמידות.
- חינוך למעורבות חברתית פעילה דרך עידוד התנדבות, הדרכה בתנועות נוער ושירות לאומי או צבאי.
- טיפוח מודעות פמיניסטית ושאיפה לשוויון חברתי.
- חתירה לסובלנות ולפתיחות כלפי דעות שונות והפנמת רעיונות הדמוקרטיה;
- פיתוח סביבה לימודית היוצרת אתגר ומעודדת חשיבה עצמאית, ביקורתית ויצירתית.
- קיום מערכת המבוססת על כבוד, יושר ואמון הדדי.

בית הספר מעודד את התלמידות לקבל עליהן אתגרים אישיים ועמדות מנהיגות בחברה הישראלית בכלל ובחברה הדתית בפרט.

בית ספר פלך רואה בכל מורה המלמד בבית הספר לא רק מורה מקצועי מומחה בתחומו אלא גם מנחה דרך חינוכי. יחס אישי ופתוח בין המורים לתלמידות הוא מאבני היסוד בעבודה החינוכית בבית הספר. כל תלמידה זוכה לנראות, בין השאר גם בזכות מוסד חונכות הקיים בבית הספר מזה עשרות שנים. בית הספר משמש מעבדה חינוכית לפיתוח יוזמות חינוכיות חדשניות, לשם קידום התלמידה כאדם וכלומדת עצמאית. המורות בפלך רואות בבית הספר מעבדה חינוכית ליישום יוזמות חינוכיות המשקפות את מטרות בית הספר בתכנן ובדרך הוראתן. עבודת המורות מתאפיינת בעבודת צוות המשתקפת בסדירויות בחיי בית הספר. קיימת בפלך דרישה לחשוב על פרקטיקות ההוראה המיטביות בכל מקצוע וניתן זמן ללמידת עמיתים ולרפלקציה על מעשה ההוראה, לצד השתלמות מקצועית שניתנת בחלק משמעותי מפגישות הצוות.

תכנית הלימודים בפלך מתאפיינת במגוון רחב וייחודי של קורסי חובה וקורסי בחירה, המציעים תכניות אינטנסיביות בלימודי הקודש, במדעי הרוח, במדעי הטבע, בשפות זרות ובאומנויות. תכנית הלימודים העיונית מועשרת במשך כל השנה בפעילויות בלתי-פורמאליות הכוללת ימי שיא, אירועי תרבות, הרצאות אורח, אירועי ספורט, ימי אמנות, טיולי טבע וספורים. מלבד תחומי הידע הרבים, התלמידה רוכשת מיומנויות קלאסיות וחדשניות המכינות אותה להשתלב בעולם הטכנולוגי של המחר. במהלך לימודיה ניתן בידי התלמידה כל הנחוץ

להמשך לימודיה בעתיד בכל מקום ובכל מסגרת שתחפוץ. מיומנויות למידה של המאה ה-21 משולבות באופן אינטגרטיבי במקצועות רבים ולא רק במקצועות המדעים והמחשבים. צוות בית הספר שואף לראות את בוגרותיו נוטלות אחריות על בניית חברה תקינה במדינת ישראל. בוגרות פלך בולטות היום בתחומי עשייה משמעותיים בחברה הישראלית בעולם החינוך העל-יסודי והעל-תיכוני, באקדמיה, בעולם המשפט, ברפואה ועוד.

א. רציונאל, תפיסה רעיונית וכן סיבות והנמקות לפיתוח התכנית וייחודיות התכנית מול תכניות קיימות:

בית ספר פלך חורט על דגלו את האמונה כי לימוד נרחב ומעמיק של תחום מדעי הרוח, על גווני השונים, חיוני לפיתוחו של האדם ולחיינו של כל אדם. דמות הבוגרת אליה שואף בית הספר היא בוגרת פעילה ושותפה לעשייה הציבורית, העושה זאת מתוך מודעות והיכרות עמוקה עם אוצרות התורה והדעת היהודיים והאוניברסאליים.

הרצון לפתח תוכנית לימודים ייחודית שתקנה לתלמידות ידע והיכרות עם התפתחות המחשבה האנושית ומיומנויות למידה הנדרשות לתחום דעת זה, נולד מתוך ראייה נכוחה של מעמדו של תחום ההומניסטיקה בחברה הישראלית בכלל ובתוכניות הלימודים בתיכונים בפרט. עולם הדעת חותר יותר ויותר לכיוונים מעשיים בדמות מדעי החברה והטבע ולימודי טכנולוגיה, בעוד לימודי מדעי הרוח נחשבים לימודים מיותרים שהתועלת והתכלית הפרקטית, וממילא התכלית בכלל, שיש בהם זניחה. גם במערכת החינוך, בה עדיין חלק ממקצועות לימודי החובה קשור ושייך לתחום ההומניסטיקה, הלימודים בדרך כלל ממוקדים בתחום דעת ספציפי ולכן מתקשים לייצר מערכת קשרים בין התחומים השונים: היסטוריה, פילוסופיה, מחשבת ישראל, אומנות וספרות - קשרים שהם הכרחיים להבנה מעמיקה של כל אחד מהתחומים כשלעצמו ולהבנת עולם הרוח בכללותו.

לימודים הומניסטיים ברמה גבוהה דורשים מהתלמידות לפתח מיומנויות קריאה, כתיבה, שיחה וחשיבה מתקדמות ולהיות מוכנות להשקיע מאמץ ועבודה בפיתוח ובשימוש במיומנויות אלה. כן הם מחייבים מפגש והתמודדות של התלמידות עם טקסטים ראשוניים קלאסיים ובעלי ערך הנקראים בשפת המקור או בתרגום איכותי. לימודים כאלה דורשים קיום דיאלוג רלוונטי, מעצב, זהותי ואישי בכיתה סביב הטקסטים הנקראים שבו נבחן עולמן הפנימי של התלמידות: אמונותיהן, דעותיהן, שאיפותיהן וערכיהן.

הנדבך המרכזי במימושו של חזון זה מחייב יישום תכנית לימודים תובענית בעלת סטנדרטים גבוהים – מעל ומעבר למקובל בלימודי המקצועות ההומניסטיים בבתי הספר התיכוניים כיום.

מתוך רצון לעודד את לימוד מדעי הרוח ומתוך רצון לפתח את מיומנות החקר, הלמידה והכתיבה הנדרשות לתחום זה, אנו מבקשים לפתח תוכנית לימודים ייחודית. כזו הדומה ברוחה לתכניות

לימודים ייחודיות הקיימות במערכת בישראל כגון "רעיונות מרכזיים בתרבות המערב" ביאס"א, התכנית העל-אזורית "רוח צעירה" והתוכנית במרכז האקדמי "שלם" הנשענות כולן על הפילוסופיה הפדגוגית של ה-Great Books הנהוגה מזה 150 שנה באוניברסיטת קולומביה בניו יורק ובמקומות נוספים בארה"ב. התוכנית המוצעת מבוססת על עקרונות פדגוגיים דומים המניחים שיש חשיבות רבה בהכרת הקאנון של הספרים הגדולים שנמסרו לנו. התוכנית שונה בדגשה ותכניה ומתאמת למאפיינים הייחודיים של תלמידות פלך הלומדות בירושלים, בעולם המחויב לזהות דתית שומרת מצוות והמקדמת באופן פעיל עקרונות פמיניסטיים.

ב. פירוט המטרות הכלליות של התכנית:

בתחום הידע:

1. התלמידות ירכשו ידע עשיר במדעי הרוח והבנה של תהליכי התפתחות המחשבה האנושית ושל האופן בו נבחנו יחסי היחיד והכלל בהקשרם התרבותי בתקופות השונות.
2. התלמידות יפתחו רוחב אופקים וידע כללי רחב שיאפשרו להן לזהות מגמות כלליות בתרבות המערב.

בתחום המיומנויות:

מטרות קוגניטיביות:

1. **פיתוח אוריינות לשונית - פרשנות, היסק והערכה:** התלמידות ירכשו מיומנות של קריאה מושכלת של טקסטים ראשוניים וספרות מחקרית, ניתוח ושיפוט שלהם ומיומנות של כתיבה אקדמית, הצגה ודיון. התלמידות יפתחו יכולת לעגן את תפיסותיהן ודעותיהן בטקסטים;
2. **ייצוג משמעויות וחשיבה ביקורתית:** התלמידות תפתחנה יכולת לזהות את חד הפעמיות של הטקסט הנתון, ולא לאכוף עליו אוטומטית מגמות אלו ואחרות ויכולת לקרוא ולהשוות טקסטים באופן ביקורתי. הן ילמדו להעריך את המידע ואת מקורות המידע, להטיל ספק ולטעון טיעון באופן דעתני.
3. התלמידות תפתחנה מיומנויות **קריאה של טקסט ברמה גבוהה, כתיבה ודיבור** – הן מבחינה רעיונית והן מבחינת המשלב הלשוני.
4. התלמידות תפתחנה מיומנויות **כתיבה ודיבור** – יכולת גבוהה של בניה וארגון של טקסט ויכולת לבטא את עצמן בכתב ובעל פה באופן קולח, רהוט, בהיר ושיטתי.

מטרות בתחום התוך-אישי:

1. **הכוונה והנעה עצמית:** התלמידות יפתחו **סקרנות וחריצות** – תהיינה מוכנות לקרוא הרבה ולעמול; לא ירתעו ממאמץ אמיתי וילמדו לאהוב לפענח טקסטים מסובכים;
2. **התמודדות עם לחץ:** התלמידות יפתחו צימאון לדעת ומוכנות להשקיע מאמץ כדי לרכוש ידע נוסף.
3. **מודעות עצמית ותחושת מסוגלות:** התלמידות יפתחו ביטחון ביכולותיהן - ויפתחו יכולת לתקוף את דעתן ולבסס את טיעוניהן.
מטרות בתחום הבין-אישי:

1. **פיתוח מודעות חברתית, הבנת האחר ויכולות תקשורת:** התלמידות יפתחו את יכולותיהן להיות מתעניינות, קשובות ואמפטיות כלפי חברותיהן; יקשיבו באמת לדעות של אחרות, וירכשו בהדרגה ענווה אינטלקטואלית לאור ההבנה כי קיימת האפשרות לפרש את אותו טקסט באופנים שונים.
2. **התלמידות יפתחו יכולת גבוהה לעבודת צוות** – יבינו את ערכו של הדיון ושל עבודת צוות בניסיון למצוא פתרונות לשאלות קשות.
בתחום הערכי:

1. התלמידות תכרנה במעמדו היקר והחשוב של עולם הרוח ויבקשו להיות חלק מהמשך התפתחותו.
2. התלמידות תפתחנה ערכים של סובלנות, פלורליזם ופמיניזם.
3. התלמידות יפנימו את הרעיונות ההומאניים השמים את האדם ואנושיותו במרכז.

ג. תיאור קהל היעד (התלמידות) של התכנית:

התוכנית תילמד כמגמת לימוד על פני שלוש שנים (י, י"א, י"ב) ותפנה לקבוצת בנות מצטיינות בעלות יכולת לימודית גבוהה, יכולת התמדה ורצון ומוטיבציה להשקיע בדרישות הגבוהות שתציב התוכנית. אנו סבורים שנצליח לגייס בין 10 ל 20 תלמידות בכל מחזור. המספר המינימלי בו נפתח מחזור הוא 8 תלמידות.

ד. הצגת כותבי התכנית ושותפיה ותיאור כישוריהם ואפיוניהם של המורים העתידיים ללמד בתכנית:

גדי איתי - בעל תארי מ.א. בפילוסופיה ובמינהל חינוכי. מורה במגמת מדעי הרוח בתיכון הישראלי למדעים ולאמנויות (יאס"א) ומדריך פדגוגי באגף לתלמידים מחוננים ומצטיינים. היה שותף לכתיבת התכנית הייחודית "רעיונות מרכזיים בתרבות המערב". מלמד את היחידה הראשונה בתכנית בצוותא עם סופי פפר.

ד"ר ימימה חובב - בעלת תואר ד"ר מהאוניברסיטה העברית. לימדה בחוג להיסטוריה של עם ישראל באוניברסיטה העברית. מלמדת במכללת הרצוג בחוגים ללימודי ארץ ישראל והיסטוריה, ובמכון שכטר. מלמדת כבר 16 שנה היסטוריה והבעה בפלך. היתה שותפה בכתיבת סדרת הספרים 'מדור לדור' ללימוד היסטוריה לבית ספר יסודי ולחטיבת הביניים, וכן בכתיבת ספר לימוד שנלמד היום במסגרת לימודי ההגבר בהיסטוריה - "אל מול עולם חדש, לבטים ומגמות בעידן האמנציפציה". פרסמה ספר מחקרי 'עלמות אהבוך: חיי הדת והרוח של נשים בחברה האשכנזית בראשית העת החדשה' וכן רומאן ראשון "אורנים". מלמדת את יחידות 2 ו 3 בתכנית.

ד"ר מתניה מאלי - בוגר ישיבת ההסדר מעלות וישיבת שיח, בעל תואר ראשון ממכללת הרצוג, מוסמך מאוניברסיטת תל-אביב בפילוסופיה יהודית, דוקטורט מאוניברסיטת בר-אילן במחלקה לספרות עם ישראל. מורה בפלך, בעבר מורה בתיכונים ירושלמים ובתיכון צ'אט בטורונטו, קנדה. מלמד את יחידות 4 ו 5 בתכנית.

סופי פפר - מנהלת התיכון. לימדה וחינכה בפלך במשך שנים ארוכות לפני קבלת הניהול. היתה עמיתה בבית ספר מנדל למנהיגות חינוכית ובוגרת התכנית להכשרת מנהלים של מכון אבני ראשה. בעבר לימדה במדרשת לינדנבאום ובמתן. בעלת תואר ראשון במקרא ובתולדות האמנות ותואר שני בתולדות האמנות מהאוניברסיטה העברית ובוגרת פלך. מלמדת את היחידה הראשונה בצוותא עם גדי איתי.

שותפים נוספים: ד"ר זאב אליצור ו"רוח צעירה"; ד"ר יאיר פירסטנברג; מיכל עיר-שי;

אפרת גל; חנה גודינגר (דרייפוס); שירה ברויאר; אודליה קניזו.

מורות התוכנית עוברות הכשרה מקצועית במרכז להעצמת מדעי הרוח בספרייה הלאומית בהשתלמות משותפת לפלך ולעמותת "רוח צעירה".

ה. היקף השעות, מספר יחידות הלימוד של התכנית ודרכי ארגון התוכן:

התכנית תכלול 5 יחידות לימוד (סוכם בעבר שהתכנית תירשם תחת סמל שאלון של פילוסופיה) בהיקף 450 שעות (3 ש"ש לאורך כיתה י', 6 ש"ש לאורך כיתות יא ו יב).

יחידות הלימוד יעקבו ברצף כרונולוגי אחר התקופות ההיסטוריות השונות. הן יפגישו את התלמידות עם הרקע ההיסטורי והאירועים החשובים בכל אחת מהתקופות, עם השאלות הפילוסופיות שהטרידו את המחשבה האנושית הכללית והיהודית בכל אחת מהתקופות ועם הביטויים התרבותיים באומנות ובספרות שנתנה האנושות להתפתחות זו. הציר המארגן של שאלות אלה יהיה שאלת יחסי החברה והיחיד, הכלל והפרט. בחרנו ציר זה משום ששאלות אלה מעסיקות את תלמידות בית הספר גם

בחייהן שמחוץ ללימודים ובגיבוש תפיסת עולמן. עובדה זו יכולה לסייע ביצירת סקרנות ועניין בתהליך הלמידה וכמובן גם להפוך אותו למשמעותי, רלוונטי ונושא פרי בשל יותר בחיי התלמידות.

1. דרכי למידה והערכה:

לצד חשיבות המפגש עם תכנים קאנוניים קיימת חשיבות רבה גם בדרך ההוראה המוקפדת של התוכנית המבוססת על העברת האחריות על הלמידה מהמורה לתלמידות – הן כפרטים והן כקבוצה. התלמידות יושבות במעגל, כך שכל התלמידות רואות וקשובות זו לזו ולא רק למורה. בכיתה יושבים כולם כלומדים האחראים באותה מידה על הלמידה המתרחשת. המורה וצוות התוכנית בוררים ובוחרים את הטקסטים הראשוניים המשמעותיים והפוריים ביותר ללמידה, ואז נדרשת כל תלמידה "לפצח" את הטקסט באופן בלתי אמצעי. התלמידות מקבלות מקראות מודפסות ודיגיטליות ונשלחות לקרוא טקסטים שהן תופסות כקשים מאוד, אך הן מתרגלות לנסות, ובהדרגה מצליחות, לפענח יותר טקסטים בכוחות עצמן או בחברותא. איננו מבקשים מהתלמידה לדעת מה הכותב אמר אחרי שהסברנו לה, אלא להיכנס עימו ועמנו ל"שיחה הגדולה" ולהבין מה הוא רוצה ויכול ללמד אותנו מתוך מילותיו ובהבנתה היא. כך התלמידות לומדות לפענח טקסטים מסוגים שונים. התוכנית מטפחת חשיבה דרך דיונים המקדמים שיח משמעותי, מתוקף וביקורתי וגם, חשוב לא פחות, חברי וקשוב. צורת ההוראה מקדמת קשר עמוק ומשמעותי בין חברות הקבוצה – קשר חברות זה הוא בעל ערך חינוכי עבור צוות בית הספר. כותבי התכנית אינם מאמינים בגיוון מלאכותי בדרכי ההוראה וכך יוצא שדרך ההוראה המרכזית בתכנית, זו החוזרת ברוב הגדול של השיעורים, היא בשיטת הרקנס (Harkness) - הדיון והניתוח תוך ישיבה סביב שולחן עגול.

החשיבה של התלמידות מתבטאת לא רק דרך פעולת הדיבור וההקשבה הפעילה אלא גם דרך כתיבה. הכתיבה מלמדת את התלמידות לדייק ברעיונותיהן ובהבעתם, לחשוב, לנסח היטב את שאלותיהן ותשובותיהן אך מעל לכל להבין שחשיבה היא דבר שניתן לשכלל בעזרת תיקון. ההנחה היא שאם לימדנו את התלמידה לכתוב קידמנו את החשיבה שלה. משימות הכתיבה הן מגוונות וחלקן יצירתיות ומכוונות לסדר חשיבה גבוה – סינתזה ואנליזה וחשיבה מטה-קוגניטיבית.

התכנית מבוססת על הימנעות ממבחנים ומאירועי הערכה רבי משקל. היא מכילה מגוון אירועי הערכה חליפיים ומרובי כתיבה המבוססים על ביצועי הבנה. אנו שואפים שבכל יחידה יהיו שניים או שלושה אירועי הערכה, הבנויים לאור סרגל מיומנויות המתפתח לאורך השנים, הן מבחינת היקף המטלות הן מבחינת רמת המיומנויות הנדרשות. אנו נאפשר, בעיקר בשנה הראשונה, לתקן את תרגילי הכתיבה מספר פעמים כדי לעבוד על שיפור מיומנויות הכתיבה. כמו כן, יחושב ציון על השתתפות פעילה בדיונים, קריאה לקראת השיעורים והגשת תיקונים לתרגילים שיכלול גם ביצוע מטלות קטנות מזדמנות.

טבלה 1 - סיכום מבנה יחידות הלימוד ומספר אירועי הערכה

יחידה	תקופה והגדרתה	שעות	פרקים	הערכה
1	העת העתיקה: עד התנצרות האימפריה הרומית.	90 – 3 ש"ש בכיתה י'	א. היווצרות החברה: מדוע נוצרת חברה? ערי מדינה ב. המשפחה והחברה הרחבה יותר: קשרים ומתחים ג. מוסדות וחובות: מהם המוסדות והנורמות שמארגנים חברה? מהם חובותיו של האדם לחברה? ד. מרכיבי החברה: נשים וגברים, עבדים וחופשיים ה. גבולות החברה: מי בפנים ומי בחוץ?	ארבעה תרגילים כתובים, קצרים (1-2) עמודים). 3 תרגילונים שאינם תרגילי כתיבה.
2	ימי הביניים:	90 – 6 ש"ש מחצית א' בכיתה יא'	א. יחידת רקע היסטורית- גיאוגרפית ב. סדר העולם וסדר הקהילה ג. שייכות לקהילה ויחסים בין קהילות ד. חריגים ואחרים ה. מוסדות לימוד והשכלה	ארבעה תרגילים כתובים, שניים קצרים, ושניים בינוניים (2-3) עמודים).
3	העת החדשה המוקדמת: מהרנסאנס ועד המהפכה הצרפתית	90 – 6 ש"ש מחצית ב' בכיתה יא'	א. מבוא ב. האדם מול האל ומול מוסדות הדת ג. האדם מול הידע ד. האדם מול גבולות העולם והמדינה ה. יחסי פרט וקהילה ו. האדם במשפחה	שלושה תרגילי כתיבה, שניים בינוניים, ואחד בינוני- ארוך (4 עמ').
4	המאה ה-19: מהמהפכה הצרפתית עד מלחמת העולם הראשונה	90 – 6 ש"ש מחצית א' בכיתה יב'	א. הקידמה ב. הולדת האינדיבידואל ג. זכויות האדם ד. ילדים ונשים	שלושה תרגילי כתיבה, מתוכם שניים בינוניים, ואחד ארוך (5 עמ').

ה. הלאומיות

רפרט הכולל העברת שיעור של 45 דקות ועבודה ארוכה (6 עמ')	חלוקה לפי עשורים	6 – 90 ש"ש מחצית א בכיתה יב	המאה ה-20	5
---	------------------	--------------------------------------	------------------	----------

מחווון	נושא התרגיל	אורך	תרגיל ואופי התרגיל	יחידה
<ul style="list-style-type: none"> • סגנון בהיר ותקני. • מבנה בהיר ומאורגן. זיקות והקשרים הגיוניים בין הפסקאות ובין הטיעונים השונים. • תוכן – יכולת לבסס את הטיעון מתוך הטקסט הנקרא והבנתו המעמיקה. • הפניות לטקסט. 	<ul style="list-style-type: none"> • מהי הביקורת הגלומה בטקסט מהמדינה של אפלטון על אתונה בתקופתו? 	2 עמ'	תרגיל 1 – פרשנות וניתוח	יחידה 1
<ul style="list-style-type: none"> • סגנון בהיר ותקני. • יכולת לעמוד על מאפיינים סגנוניים וז'אנריים. עקביות עם הטקסט ועם מאפייני התקופה והימנעות מאנכרוניזם. • יצירתיות ומקוריות. 	<ul style="list-style-type: none"> • איפגניה באוליס לעומת סיפור בת יפתח: (1) כתיבת דיאלוג ביניהן, או (2) כתיבת נאום קבלת הדין של בת יפתח (בסגנון המחזה), או (3) כתיבת פרק יומן של אחת מהגיבורות. 	2 עמ'	תרגיל 2 – יצירתי	
<ul style="list-style-type: none"> • סגנון בהיר ותקני. • מבנה בהיר ומאורגן. זיקות והקשרים הגיוניים בין הפסקאות ובין הטיעונים השונים. • תוכן – יכולת לבסס את הטיעון מתוך הטקסטים הנקראים, הבנת המאמר, השוואה רלוונטית ומעמיקה. • הפניות לטקסט. 	<ul style="list-style-type: none"> • השוואה בין חוק מחוקי חמורבי לחוק מקראי לאור המאמר של גרינברג 	2 עמ'	תרגיל 3 – השוואה	
<ul style="list-style-type: none"> • סגנון בהיר ותקני, ומבנה בהיר ומאורגן. • התייחסות למרכיבי הנאום: אתוס, פאתוס ולוגוס. • רמת ההצגה בכיתה – שימוש בקול ובגוף, קשר עין. 	<ul style="list-style-type: none"> • כתיבת נאום בעד או נגד עמדתו של אריסטו בנושא העבדות ונשיאתו בכיתה 	1 עמ'	תרגיל 4 – יצירתי והערכה	

מחונן	נושא התרגיל	אורך	תרגיל ואופי התרגיל	יחידה
<ul style="list-style-type: none"> • סגנון בהיר ותקני. • מבנה בהיר ומאורגן. זיקות והקשרים הגיוניים בין הפסקאות ובין הטענות השונים. • תוכן – יכולת לבסס את הטענות מתוך הטקסטים הנקראים, הבנת הטקסט, השוואה רלוונטית ומעמיקה. • הפניות לטקסט. • יצירתיות ומקוריות. 	<ul style="list-style-type: none"> • כתיבת תרגיל המראה קשר בין הטקסט של דנטה "התופת" לבין טקסט אחר שנקרא בקורס (לפי בחירת התלמידה) או מציג תובנה חדשה על הטקסט של דנטה. 	2 עמ'	תרגיל 1 – השוואה וניתוח	יחידה 2
<ul style="list-style-type: none"> • סגנון בהיר ותקני. • יכולת לעמוד על מאפיינים סגנוניים וז'אנריים. עקביות עם הטקסט ועם מאפייני התקופה והימנעות מאנכרוניזם. • יצירתיות ומקוריות. • יכולת רפלקטיבית על מלאכת ההיסטוריון. 	<ul style="list-style-type: none"> • כתיבת טקסט בסגנון 'האיכר בודו' מנקודת מבטו של בן / בת אחד המעמדות בחברה הפאודלית – לפי בחירה. 	3 עמ'	תרגיל 2 - יצירתי	
<ul style="list-style-type: none"> • סגנון בהיר ותקני. • הצגה וניתוח מדויק של הטענות במאמר. • תוכן – נקיטת עמדה מנומקת בנושא הפולמוס תוך שימוש במקורות שנלמדו בקורס. • הפניה לטקסטים בהערות שוליים על פי הכללים האקדמיים. 	<ul style="list-style-type: none"> • ניתוח ביקורתי של המאמר: ישראל יובל, "הנקם והקללה, הדם והעלילה: מעלילות קדושים לעלילות דם", ציון נ"ח (תשנ"ג), עמ' 33-90 	3 עמ'	תרגיל 3 – ניתוח וטיעון	
<ul style="list-style-type: none"> • סגנון בהיר ותקני. • יכולת לזהות קשרים (של ניגוד / דמיון / המשכיות) בין טקסטים לבין ממצאים פיזיים. • דיוק בעובדות לצד חשיבה יצירתית. 	<ul style="list-style-type: none"> • קישור בין ממצאים בשטח (על בסיס סיור בנושא שלוש הדתות בעיר העתיקה בירושלים) לבין טקסטים שנלמדו במהלך המחצית 	עמוד אחד	תרגיל 4 - אינטגרטיבי	

מחווין	נושא התרגיל	אורך	תרגיל ואופי התרגיל	יחידה
<ul style="list-style-type: none"> חלק א – ניתוח סגנון בהיר ותקני. ניתוח מדויק של הטיעונים. חלק ב – יצירתי 	<p>חלק א - ניתוח משווה בין התפיסה המדינית של מקיאולי לאברבנאל.</p> <p>חלק ב - כתיבת דו-שיח דמיוני בין שני ההוגים</p>	3 עמ'	תרגיל 1 – חלק א ניתוח, חלק ב יצירתי.	יחידה 3
<ul style="list-style-type: none"> סגנון בהיר ותקני שמתאים לז'אנר ולתקופה. תוכן: התייחסות מדויקת להבדלים בין תפיסת המלוכה של שני ההוגים. ניסוח בהיר ותקני. מבנה בהיר ומאורגן. זיקות והקשרים הגיוניים בין הפסקאות ובין הטיעונים השונים. תוכן – התייחסות לארבעה טקסטים שנלמדו לאורך הקורס, ניתוח הגיוני ומשכנע שלהם בהקשר לנושא המאמר. הבניה ברורה של המושגים 'אמת' ו'שקר' בצורה בהירה והגיונית שמתיישבת עם הדוגמאות שהכותבת נותנת. הפניה לטקסטים בהערות שוליים על פי הכללים האקדמיים. סגנון בהיר ותקני המתאים לתקופה ולז'אנר. התייחסות לטיעונים אנטי נשיים בני התקופה והתמודדות משכנעת אתם. 	<p>כתיבת מסה בנושא אמת ושקר</p> <p>כתיבת מניפסט פמיניסטי ברוח סוף המאה ה-18</p>	4 עמ'	תרגיל 2 - סינתזה וניתוח	
		2 עמ'	תרגיל 3 – יצירתי והערכה	

מחונן	נושא התרגיל	אורך	תרגיל ואופי התרגיל	יחידה
<ul style="list-style-type: none"> ניסוח בהיר ותקני. מבנה בהיר ומאורגן. זיקות והקשרים הגיוניים בין הפסקאות ובין הטענות השונים. תוכן – התייחסות לפחות לשני רעיונות של הנאורות שנלמדו בכיתה והדגמת ביטויים במקור הראשוני. 	<ul style="list-style-type: none"> ניתוח מקור ראשוני שלא נלמד – כתבי עת תקופתיים בעברית: כיצד התבטאו בהם ערכי הנאורות מצד הצורה והתוכן? 	2-3 עמ'	תרגיל 1 – ניתוח	יחידה 4
<ul style="list-style-type: none"> ניסוח בהיר ותקני. מבנה בהיר ומאורגן. זיקות והקשרים הגיוניים בין הפסקאות ובין הטענות השונים. תוכן – התייחסות לרעיונות של הרומנטיקה מן המאמר של ישעיהו ברלין, תיאור וניתוח הולם של התמונה, הבעת הערכה מנומקת על הציר. 	<ul style="list-style-type: none"> ניתוח מקור ויזואלי: מה רומנטי בציור רומנטי (ציור שהתלמידה תבחר)? 	3 עמ'	תרגיל 2 – ניתוח והערכה	
<ul style="list-style-type: none"> ניסוח בהיר ותקני. מבנה בהיר ומאורגן. זיקות והקשרים הגיוניים בין הפסקאות ובין הטענות השונים. תוכן – התייחסות רלוונטית ומעמיקה לטקסטים שנלמדו בנושא שחרור האשה. ביסוס הטענות בטקסט. העלאת טענות מקוריים ומנומקים היטב. הפניה לטקסטים בהערות שוליים על פי הכללים האקדמיים. 	<ul style="list-style-type: none"> כתיבת מסה על השאלה: האם מהפכת שחרור האשה (כפי שהוצגה במקורות שנלמדו) הסתיימה בהצלחה מנקודת המבט של המאה ה-21? 	5 עמ'	תרגיל 3 – טיעון והערכה	

מחונן	נושא התרגיל	אורך	תרגיל ואופי התרגיל	יחידה
<ul style="list-style-type: none"> ניסוח בהיר ותקני. מבנה בהיר ומאורגן. זיקות והקשרים הגיוניים בין הפסקאות ובין הטענות השונים. חלוקת הטקסט לפרקים רלוונטיים. תוכן – ניתוח מבוסס של היצירה. הצגת הקשר היצירה עפ"י 2-3 מקורות משניים. התייחסות לקטגוריות, מושגים ורעיונות הרלוונטיים שנלמדו תכנית. בניית טיעון פרשני המבוסס היטב ביצירה. הפניה לטקסטים בהערות שוליים על פי הכללים האקדמיים. הכנת רקע קצר ורלוונטי על ההקשר של היצירה. תוכן – הכנת שורת שאלות לדיון, ברוח התוכנית, על היצירה. ניהול הדיון עליה בכיתה. 	<ul style="list-style-type: none"> ניתוח אחת מיצירות המאה ה-20 והצגת משמעותה מבחינת יחסי פרט וחברה כפי שנלמדו בתכנית. 	6 עמ'	עבודת סיכום – ניתוח וסינתזה	יחידה 5
	<ul style="list-style-type: none"> העברת שיעור על היצירה שעליה הוכנה עבודת הסיום 	45 דקות	העברת שיעור	

טבלה 3 - התפתחות מיומנויות קריאה לאורך התכנית

כיתה	היקף קריאה	רמת הבנה מצופה	ביצועי הבנה
י	טקסטים קצרים או מקטעים (כ 10-15 עמודים לשבוע)	קריאה עצמאית ראשונה לפני השיעור או בשיעור מלווה בשאלות קריאה.	שאלות שאלות צמודות טקסט. ניהול דיון בפרשנות צמודת טקסט לאחר קריאה חוזרת.
יא	טקסטים בינוניים: פרקים או מאמרים מלאים (כ 20-40 עמודים בשבוע)	קריאה עצמאית ראשונה לפני השיעור ללא שאלות קריאה.	העלאת שאלות על הטקסט – צמודות וכלליות.

ניהול דיון על משמעות
הטקסט.

ניהול דיון ביקורתי
לאחר קריאה חוזרת
בכיתה.

מיקוד קשיים בטקסט.

העלאת שאלות ומיקוד
קשיים בטקסט.

ניהול דיון ביקורתי על
הטקסט
והשתמעויותיו.

קריאה חוזרת של
חלקים מצומצמים
וקשים בכיתה.

קריאה עצמאית לפני
השיעור.

טקסטים בינוניים
וארוכים – רובם
מלאים.

יב

משקל	תרגיל ואופי התרגיל	יחידה
2.5%	תרגיל 1 – פרשנות וניתוח	יחידה 1
2.5%	תרגיל 2 – יצירתי	
2.5%	תרגיל 3 – השוואה	
2.5%	תרגיל 4 – יצירתי והערכה	
10%	תלמידאות	
2.5%	תרגיל 1 – השוואה וניתוח	יחידה 2
2.5%	תרגיל 2 - יצירתי	
2.5%	תרגיל 3 – ניתוח וטיעון	
2.5%	תרגיל 4 - אינטגרטיבי	
10%	תלמידאות	
3.33%	תרגיל 1 – חלק א ניתוח, חלק ב יצירתי.	יחידה 3
3.33%	תרגיל 2 - סינתזה וניתוח	
3.33%	תרגיל 3 – יצירתי והערכה	
10%	תלמידאות	
3.33%	תרגיל 1 – ניתוח	יחידה 4
3.33%	תרגיל 2 – ניתוח והערכה	
3.33%	תרגיל 3 – טיעון והערכה	
10%	תלמידאות	
6%	עבודת סיכום – ניתוח וסינתזה	יחידה 5
4%	העברת שיעור	
10%	תלמידאות	

תלמידאות- השקעת מאמץ בפענוח הטקסט, השתתפות פעילה בדיונים, קריאה לקראת השיעורים, הגעה עם מקראה, ביצוע משימות כתיבה בכיתה, הגשת תרגילים בזמן, נוכחות.

יחידה 1 – יוון ורומא

3 ש"ש בכיתה י' לאורך כל השנה.

הערו ת	מטלות/ דרכי הערכה	דרכי הוראה	טקסט עזר למורים	טקסטים לתלמידות	מושגים מרכזיים/ שאלות	מטרות אופרטיביות	מס' שע'	נושא	
<i>פרק א - היווצרות החברה: מדוע נוצרת חברה? ערי מדינה</i>									
		<p>הדגמת קריאה בחברותות.</p> <p>תרגול קריאה בחברותות.</p> <p>דיון פרשני.</p> <p>ייצוג הטקסט באמצעים גרפיים.</p>		<p>"אנומה אליש" ו"אנכי ונינמח" מתוך בימים הרחוקים ההם (תרגמו: ש. שפרה ויעקב קליין) ת"א: עם עובד 1996 עמ' 22- 32, 80-87.</p> <p>הומרוס איליאדה (תרגם: אברהם ארואטי) ירושלים: מאגנס 2016. ספר 20 עמ' 464-448.</p>	<p>מיתולוגיה, סיפורי בריאה וראשית, פרשנות של מיתולוגיה.</p> <p>מהי התפיסה העצמית של חברה/תרבות המתארת את המקור שלה כך?</p> <p>מה התרבות מנסה להגיד לנו על דרך היווצרות החברה?</p>	<p>תרגול דרך הקריאה וההכנה של הטקסטים.</p> <p>היכרות חלקית עם סיפור הבריאה המיתולוגי הבבלי ועם אפוס היווני.</p> <p>הבנת הקשר בין סיפורי בריאה ותפיסה עצמית בתרבויות עתיקות. תרגול זיהוי רכיבים וקשרים.</p>	6	חברה של גיבורים	1+2

הערות	מטלות/ דרכי הערכה	דרכי הוראה	טקסט עזר למורים	טקסטים לתלמידות	מושגים מרכזיים/ שאלות	מטרות אופרטיביות	מס' שע'	נושא	
	לפני השיעור: כל אחת בודקת עם המשפחה האם יש לה ייחוס ואם כן מכירה את שרשרת הייחוס כמיטב יכולתה.	משחק: סידור דמויות עפ"י סדר גניאולוגי. דיון פרשני. דיון השוואתי.	להשוואה: ג'יין אוסטן "השפעה" פרק א' יצירת אמנות: גזע מחוסר ישי בקתדרלות גותיות (רואן)	בראשית ד': טז - ו':ה' ; י':יא - יא:לב. משנה, סנהדרין ד,ה. הבשורה לפי מתי א'.	גנאלוגיה. מדוע הגנאלוגיה חשובה? איזו תפישה של קבוצה חברתית מתבטאת בהצגה גנאלוגית? האם זה חשוב שגנאלוגיה תהיה אמיתית? האם יכול להיות יתרון לחוסר בגניאולוגיה (הגיבור המאומץ או שבא משום מקום)?	היכרות עם טקסט גנאלוגי. הבנת הקשר בין גנאלוגיה ותפיסה עצמית של תרבויות בעולם העתיק. תרגול השוואה, הצדקת ידע והערכתו.	3	יצירת עמים בגנאלוגיה של בראשית	3
	תרגילון – הכנת "כרטיס ממצא" לממצא פרהיסטורי.	ביקור במכון לאריכאולוגיה באוניברסיטה העברית - הרצאה וסדנה: פרופ' ליאור גרוסמן	יבל נח הררי קיצור תולדות האנושות עמ' 69-29.		ציידי-לקטים. חברה חקלאית. מה אנחנו למדים מהממצא החומרי על ארגון החברות בפרהיסטוריה?	היכרות עם ממצא חומרי ופרשנותו. הכרת המעבר מקבוצות ציידי-לקטים לחברה חקלאית. תרגול הצדקת הידע והערכתו.	3	נולד, אכל ומת: תרגיל ארכיאולוגי	4
	תרגיל 1 - מהי הביקורת הגלומה בטקסט מהמדינה של אפלטון על אתונה בתקופתו? נמקי קביעתך	קריאה צמודה של טקסט. תכנון מדינה מושלמת בקבוצות. דיון השוואתי.	להשוואה: אלדוס הקסלי עולם חדש מופלא פרקים 1-2.	אפלטון "פוליטיאה" מתוך כל כתבי אפלטון (תרגום: י.ג. ליבס) ירושלים: שוקן 1979 כרך ב' עמ' 227-215, 282- 285.	חלוקת העבודה בחברה. הקשר בין צדק לבין הרמוניה חברתית. כיצד בנויה המדינה האידיאלית לדעת אפלטון? מדוע היא בנויה כך? האם היא אידיאלית? מהי תפישת החברה המוצגת בטקסטים?	היכרות עם אפלטון והדיאלוג המדינה - מטרותיו ושיטת השלטון המוצגת בו. תרגול קריאה צמודה של טקסט פילוסופי. תרגול ניתוח והעלאת אפשרויות.	6	התמונה התועלתנית של היווצרות מדינה	5+6

הערות	מטלות/ דרכי הערכה	דרכי הוראה	טקסט עזר למורים	טקסטים לתלמידות	מושגים מרכזיים/ שאלות	מטרות אופרטיביות	מס' שע'	נושא	
	תרגילון – המצאת הלחם יווני חדש שחסר בשפה.	הלחמים ממקור היווני. קריאה צמודה של הטקסט.	להשוואה: אלגוריה על השלטון הטוב והשלטון הרע בבית העיריה של סיינה.	אריסטו פוליטיקה (תרגמה: נרית קרשון) תל אביב: רסלינג 2009 עמ' 130-140	פוליס, מונארכיה, אוליגרכיה, דמוקרטיה, רודנות, מריטוקרטיה, אריסטוקרטיה. מהו השלטון העדיף לדעת אריסטו? מהו שלטון גרוע?	היכרות עם ההגות היוונית ועם סוגי השלטון השונים, יתרונותיהם וחסרונותיהם. תרגול השוואה והסקת מסקנות.	3	סוגי השלטון בפוליס	7
		הרצאת אורחת: ד"ר ימימה חובב בנמלך.		גומברוך היסטוריה של העולם לצעירים (תרגם: דן תמיר) תל אביב: חמד 2009 פרק 9 עמ' 87-96	פוליס, ראשית העיור, עליית ערי מדינה במזרח הקדום וביוון. מדוע היתה זו דרך הארגון המקובלת? כיצד נוהלה הפוליס? מה היו היחסי בין פולאיי שונות?	היכרות עם ההיסטוריה ודרכי השלטון בפולאי היווניות ובערי המדינה במזרח הקדום. תרגול מיזוג ידע.	3	סקירה היסטורית: ערי מדינה	8
<i>פרק ב - המשפחה והחברה הרחבה יותר: קשרים ומתחים</i>									

הערות	מטלות/ דרכי הערכה	דרכי הוראה	טקסט עזר למורים	טקסטים לתלמידות	מושגים מרכזיים/ שאלות	מטרות אופרטיביות	מס' שע'	נושא	
	תרגיל 2 - איפגניה באוליס לעומת סיפור בת יפתח: (1) כתבי דיאלוג בין איפגניה ובת יפתח, או (2) כתבי את נאום קבלת הדין של בת יפתח (בסגנון נאומה של איפגניה), או (3) כתבי פרק יומן של אחת מהגיבורות.	קריאה צמודה. המחזת קטעים מן המחזה. דיון השוואתי. צפייה בקטעי תיאטרון ובקטעי אופרה של הנדל.	להשוואה: סיפורי עקדת יצחק, שאול יונתן וחלת הדבש, שבועת האחים ההוראטיים, חטיפת הנשים הסביניות, תנועת ארבע אמהות.	אוריפידס <i>איפגניה באוליס</i> (תרגום: שמעון בוזגלו) אבן תל אביב: חושן 2008. מערכה רביעית עמ' 119-165. שופטים יא.	אתנוס, דמוס, פוליס. מהם המתחים המתבטאים בהקרבת המשפחה על מזבח החברה? מהי טרגדיה? האם ניתן להבין מן הסיפורים משהו על מעמד האשה? איזה אידיאל מגולם או מבוסס במחזה?	היכרות עם המושגים היווניים לארגון חברתי. קריאת טרגדיה יוונית. תרגול קריאה בקול.. תרגול זיהוי רכיבים וקשרים.	6	המתח בין משפחה לארגון חברתי	9 + 10
		קריאה צמודה. דיון. צפייה בקטעי קולנוע: סיפור טוקיו.		קידושין ל' ע"ב - ל"א ע"ב.	מעמדה של מצוות "כבד את אביך ואת אמך" בתלמוד. מדוע קודמת מצוות כיבוד הורים על מצוות אחרות? מהם הביטויים של קדימות זו? מהם גבולות הקדימות? מהי הצדקת הקדימות?	תרגול קריאה של סוגיה תלמודית. היכרות עם גישת חז"ל לקדימות המצוות המשפחתיות. תרגול ניתוח וטיעון.	3	חובות משפחתיות כבסיס לחובות חברתיות	11

הערות	מטלות/ דרכי הערכה	דרכי הוראה	טקסט עזר למורים	טקסטים לתלמידות	מושגים מרכזיים/ שאלות	מטרות אופרטיביות	מס' שע'	נושא	
		קריאה צמודה דיבייט דיון	להשוואה: לינה משותפת בקיבוצים	כסנופון <i>מדינת הספרטנים</i> (תרגמה: דבורה גילולה) ירושלים: מאגנס. עמ' 32-33.	מעמדם של ילדים בחברה מגוייט	קריאה בטקסט החושף חברה קשוחה ויוצאת דופן. היכרות עם החברה הספרטנית. תרגול הסקה והשוואה.	3	חינוך ילדים	12
<i>פרק ג - מוסדות וחובות: מהם המוסדות והנורמות שמארגנות חברה? מהן חובותיו של האדם לחברה?</i>									
	תרגיל 3 - הסבירי והדגימי את ההבדל בתפיסת האדם בין החוק המקראי לחוק הבבלי כפי שגרינברג מציג אותו במאמרו.	תרגול כתיבה בכתב יתדות. קריאה צמודה. דיון ביקורתי במקור משני.	להשוואה: החוקים המקראיים	חוקי חמורבי. גרינברג, מ. <u>הנחות היסוד של החוק הפלילי במקרא</u> בתוך <u>תורה נדרשת: חיבורים בשאלות יסוד בעולמו של מקרא</u> (עורך: שפירא, א.) תל אביב: עם עובד תשמ"ד.	מהם ההבדלים בין חוקי חמורבי לחוק המקראי ומה מסביר אותם? איזה סוג חברה משתקפת מהחוקים? אילו ערכים מתבטאים בהסדר החוקי?	היכרות עם חוקי חמורבי. תרגול קריאה ביקורתית של מאמר אקדמי. תרגול קריאת טקסט משני. תרגול ניתוח, העלאת אפשרויות והשוואה.	6	חוקי חמורבי והחוק המקראי	13 + 14
		הרצאת אורחת של ד"ר מרב חקלאי		רחל פייג וישניא בחירות, <u>בוחרים ונבחרים ברפובליקה הרומית העתיקה</u> תל אביב: אוני' ת"א תשסח. פרק 1 עמ' 19-47	רומא בגדולתה. מה אפשר לרומאים לשלוט בעולם? מה היה הסדר הרומי?	היכרות עם האימפריה הרומית והסדר הרומי. תרגול הסקה.	3	סקירה היסטורית: הסדר הרומאי	15

הערות	מטלות/ דרכי הערכה	דרכי הוראה	טקסט עזר למורים	טקסטים לתלמידות	מושגים מרכזיים/ שאלות	מטרות אופרטיביות	מס' שע'	נושא	
		דיון פרשני. קריאה צמודה.		מרקוס טוליוס קיקרו "הנאום השני נגד קטילינה" מתוך 17 נאומים (תרגום: משה ליפשיץ) ירושלים: כרמל 2017 עמ' 234-246.	הסנאט, הטריבוניס, המעמדות, בעלי התפקדים. מהי הרפובליקה? מה היו מוסדותיה? מה היו הערכים העיקריים עליהם הושתתה?	היכרות עם הרעיון של רפובליקה והסכנות שעמדו בפניו. תרגול ניתוח, זיהוי רכיבים וקשרים, והעלאת מגוון נקודות מבט.	3	הרפובליקה הרומית	16
	תרגילון – הצגה קצרצרה של מושג מתחום מוסדות השלטון הרומיים בכיתה	חקר מושגים. הכנת קטע מטקסט. קריאה צמודה. דיון פרשני.		גאיוס סייטוניוס טראנקווילוס חיי שנים עשר הקיסרים (תרגום: אלכסנדר שור) פרויקט בן יהודה. פרק 1 - יוליוס קיסר.	יוליוס קיסר, הטרימווירט, אוגוסטוס, השלום הרומי. מדוע התפוררה הרפובליקה? האם יוליוס קיסר היה איש המעלה או אופורטוניסט אגוצנטרי? מה ההבדל בין ביוגרפיה להיסטוריה?	היכרות עם המשבר ברפובליקה והמעבר לשלטון יחיד. תרגול ניתוח והשערה.	3	המעבר מן הרפובליקה לאימפריה הרומאית	17
		הרצאת אורח: ד"ר יאיר פורסטנברג			אימפריה, פרובינקיה, שלטון מרכזי.	היכרות עם השינויים בהתנהלותן של האימפריות בעת העתיקה מהבבלים עד הרומאים. תרגול הסקה וזיהוי רכיבים וקשרים.	3	סקירה היסטורית: אימפריות בעת העתיקה -	18
פרק ד - מרכיבי החברה: נשים וגברים, עבדים וחופשיים									

הערות	מטלות/ דרכי הערכה	דרכי הוראה	טקסט עזר למורים	טקסטים לתלמידות	מושגים מרכזיים/ שאלות	מטרות אופרטיביות	מס' שע'	נושא	
	תרגיל 4 - כתבי נאום בעד או נגד עמדתו של אריסטו לגבי העבדות.	קריאה צמודה. סדנת נאום.	להשוואה: ייצוג פיסולי של עבדים במצרים העתיקה.	אריסטו פוליטיקה ספר א, פרק ג-ו (עמ' 17-34). קידושין כ"ב ע"א- ע"ב	עבד עברי, עבד כנעני, עבד נרצע. כיצד יוצגה עבדות במזרח הקדום, ביוון וברומא? כיצד הוצדקה? האם ניתן לקבל הצדקות אלה? השוואה לעבדות במאה ה-21. אתוס, פאתוס, לוגוס.	היכרות עם מוסד העבדות ומעמדם של עבדים. היכרות עם ההצדקה של אריסטו לעבדות. לימוד ותרגול בסיסי של רטוריקה. תרגול שיח טיעוני וטיעון.	6	עבדים וחופשיים	19 +20
		קריאה ודיון פרשני.		הקוראן (תרגום: אורי רובין) סורה 4: 1-36, עמ' 66-72. <i>עולמו של הנביא מוחמד:</i> <i>חברה ודת על-פי החדית' ליקט</i> <i>ותרגם עמנואל קופלביץ'.</i> ירושלים: כרמל 2011. עמ' 182-194. אפלטון <i>המשתה</i> (תרגמה מרגלית פינקלברג) תל אביב: חרגול עמ' 51-60	מעמד האשה בנישואין: מהם העקרונות המנחים? מהן "זכויות" האשה? מהי אהבה? מה הקשר בין אהבה לבין יופי, חכמה ואמת לדעת אפלטון?	היכרות עם מעמד האשה בעולם העתיק. היכרות עם גבולות הבחירה הנשית בעולם העתיק. היכרות עם סורה מן הקוראן ועם החדית'. תרגול שיח טיעוני, הסקת מסקנות, הצדקת הידע והערכתו.	6	נשים וגברים	21 + 22

הערות	מטלות/ דרכי הערכה	דרכי הוראה	טקסט עזר למורים	טקסטים לתלמידות	מושגים מרכזיים/ שאלות	מטרות אופרטיביות	מס' שע'	נושא	
<i>פרק ה - גבולות החברה: מי בפנים ומי בחוץ ?</i>									
		קריאה צמודה. דין השוואתי.	רבקה ניר הנצרות הקדומה או"פ http://ebooks.openu.ac.il/olive/ODE/c10531/?href=10531/2008/f=C01/01	<i>הבשורה לפי מתי פרק ה', אגרת פאולוס אל הרומיים פרקים ב'-ג'.</i>	יהודים וגויים. הנצרות הפאולינית. מהו יחסה של הנצרות הקדומה לגויים, לכופרים ולחוטאים? מהם גבולות הסלחנות? מי יכול להיות נוצרי.	היכרות עם הרעיונות של שייכות דתית. היכרות עם דמותו של ישו ועם הברית החדשה. תרגול השוואה, הצדקת הידע והערכתו.	6	גויים, כופרים, חוטאים ומאמינים	23 + 24
		קריאה צמודה. דין ביקורתי.		אפלטון "פוליטיאה" מתוך כל כתבי אפלטון (תרגום: י.ג. ליבס) ירושלים: שוקן 1979 כרך ב' עמ' 412-429. אפלטון "אפולוגיה" בתוך <i>חייו ומותו של סוקרטס</i> תרגום: שמעון בוזגלו 2004.	משל המערה, משל הקו המחולק, משל השמש, תורת האידיאות, האמת. האם סוקרטס מגן על עצמו בנאומו? מהו ערך החיים לדעת סוקרטס? האם ראוי לערער הסדר למען האמת?	היכרות עם מושג האמת האפלטוני. היכרות עם דמותו של סוקרטס ועם משפטו ומותו. תרגול שיח טיעוני והסקה.	6	חייו, משפטו ומותו של סוקרטס	25 + 26

הערות	מטלות/ דרכי הערכה	דרכי הוראה	טקסט עזר למורים	טקסטים לתלמידות	מושגים מרכזיים/ שאלות	מטרות אופרטיביות	מס' שע'	נושא	
	תרגילון כתיבה בכיתה: נגד מה מורד המורד (ישו, תמר, קסנדרה)? מהו המניע העיקרי שלו?			בראשית פרק לח. הבשורה עפ"י מתי פרק כא 12-32. אוריפידס הנשים מטרויה (תרגום: שמעון בוזגלו) חולון: אור עם 2011. נאומה של קסנדרה.	מהו העימות בין המורד והחברה ועל מה? מהן הנורמות נגדן מתמרד המורד? איך הפרט מתמודד עם העימות? מהם מניעיו? מהם השינויים ההיסטוריים שנבעו מאותו עימות? מה "הרוחנו" מהעימות?	תרגול אופן החשיבה המסיק מסקנות על חברה ותרבות מקריאת טקסט. תרגול טעינת טיעונים והעלאת מגוון נקודות מבט.	6	תרגיל סיכום: דמויות של מורדים	27 + 28

יחידה 2 - ימי הביניים

6 ש"ש (ביחידות של שעתיים) בכיתה יא מחצית א.

נושא	מס' שע'	מטרות אופרטיביות	שאלות ומושגים מרכזיים	טקסטים לתלמידות	טקסט עזר למורות	דרכי הוראה	דרכי הערכה	הערות
<i>פרק א - יחידת רקע היסטורית-גיאוגרפית</i>								
1+2	4	הבנת הפריודיזציה של ימי הביניים האירופיים. תרגול הבניית ידע ומושגים.	מעמד הכנסייה, המתח בין כנסייה למלוכה. מה הם התהליכים שעוברים על אירופה עם נפילת האימפריה הרומית? הבנת התקופה על הציר של מתח מתמיד בין חברה שבטית למדינות.	שולמית שחר, <i>מורשת ימי הביניים</i> , תל אביב: משרד הבטחון - ההוצאה לאור, תשמ"ה	הרצאה ניתוח מפות			

נושא	מס' שע'	מטרות אופרטיביות	שאלות ומושגים מרכזיים	טקסטים לתלמידות	טקסט עזר למורות	דרכי הוראה	דרכי הערכה	הערות
העולם המוסלמי	2	היכרות עם עליית האיסלאם בימי הביניים. תרגול הבניית ידע ומושגים.	היג'רה, עמודי האסלאם, ג'יהאד, קוראן, חדית', סונים, שיעים, חליף, בית אומאיה ובית עבאס. כיבושי מוחמד, התבססות האימפריה המוסלמית	טקסט עזר למורות	חווה לצרוס-יפה, האסלאם: קווי יסוד, תל אביב: משרד הבטחון – ההוצאה לאור, תש"ם.	הרצאה ניתוח מפות		

3

פרק ב - סדר העולם וסדר הקהילה

נושא	מס' שע'	מטרות אופרטיביות	שאלות ומושגים מרכזיים	טקסטים לתלמידות	טקסט עזר למורות	דרכי הוראה	דרכי הערכה	הערות	
4-6	6	היכרות עם תפיסת הסדר ביקום וההקבלה למבנה הכנסייה, זיוהי רכיבי וקשרים. תרגול מיזוג.	זהותו של אדם מוגדרת על ידי שייכותו לקהילה, אין אפשרות למאמין להתקיים שלא כחלק מהכנסייה. מתח אפשרי בין אמונה פנימית לעומת ביטוי חיצוני ממוסד. דמותו של ישו באמנות, הסדר ביצירות כמבטא את סדר היקום. הסקרמנטים ומשמעותם. אחדות במוסיקה הכנסייתית – הרצאת אורח.	מבחר יצירות אמנות. אוגוסטינוס, <i>היודיים</i> (תרגום: אביעד קליינברג), תל אביב: ספרי חמד 2001. ספר 8. עמ' 182-207 אביעד קליינברג, <i>הנצרות מראשיתה עד הרפורמציה</i> , תל אביב: משרד הבטחון – ההוצאה לאור, תשנ"ה, עמ' 73-76	ניתוח טקסט, ניתוח יצירות אמנות, דיון.	הרצאה והאזנה ליצירות מוסיקליו ת.			

נושא	מס' שע'	מטרות אופרטיביות	שאלות ומושגים מרכזיים	טקסטים לתלמידות	טקסט עזר למורות	דרכי הוראה	דרכי הערכה	הערות
7-8 העולם הבא כמשקף את תפיסת העולם הזה.	4	דיון נוסף במתח בין צרכי הפרט לנורמות הדתיות והפוליטיות של האדם. הבנת החיים בארגון החברתי של ערי המדינה באטליה, זיהוי רכיבים והקשרים ותרגול מיזוג והשוואה.	שבעת החטאים בתפיסה הנוצרית. יחיד וקהילה – זויות נוספת. אילו חטאים מוציאים את האדם (הנוצרי) מן הכלל?	יואב רינון (מתרגם), <i>דנטה אליגיירי, הקומדיה האלוהית: תופת (תרגום)</i> , ירושלים: הוצאת כרמל 2013, קנטו ראשון וקנטו 11.	יואב רינון, לואיזה פרטי קואומו, <i>דנטה אליגיירי, הקומדיה האלוהית: תופת (פירוש)</i> , ירושלים: הוצאת כרמל 2013	קריאה ודיון.	תרגיל 1 – כתיב חיבור המראה קשר בין הטקסט של דנטה "התופת" לבין טקסט אחר שנקרא בקורס (לפי בחירתך) או מציג תובנה חדשה על הטקסט של דנטה.	

נושא	מס' שע'	מטרות אופרטיביות	שאלות ומושגים מרכזיים	טקסטים לתלמידות	טקסט עזר למורות	דרכי הוראה	דרכי הערכה	הערות
מבנה החברה הפאודלית	4	הבנת המושג 'חברה קורפרטיבית' ועקרונות הפיאודליזם, העלא מגוון נקודו מבט, הצדק ידע והערכתו.	מה היו ההפסדים והרווחים של השיטה הפאודלית? ניסיון להבין את העולם מנקודת מבטו של 'האדם הפשוט'. האם יש 'היסטוריה אחת' או 'היסטוריות רבות'?	מיכאל זיו, דברי הימים: ימי הביניים, ב, חיפה: הוצאת יובל, תשכ"ג, עמ' 129-127. "האיכר בודו" בתוך אורה לימור ויצחק חן, ראשיתה של אירופה: מערב אירופה בימי הביניים המוקדמים, תל אביב: הוצאת האוניברסיטה הפתוחה, עמ' 355-339. עיון ביצירת אמנות – ספר השעות העשירות מאוד של דוכס ברי.	להמחשה: קטע מהסרט "לב אמיץ"	ניתוח טקסטים . צפייה מודרכת . דיון.	תרגיל 2 - כתיב טקסט בסגנון 'האיכר בודו' מנקודת מבטו של בן או בת אחד המעמדות בחברה הפאודלית לפי בחירתך.	

9-10

נושא	מס' שע'	מטרות אופרטיביות	שאלות ומושגים מרכזיים	טקסטים לתלמידות	טקסט עזר למורות	דרכי הוראה	דרכי הערכה	הערות
11	2	הבנת מקומה של העיר מחוץ למערכת הפאודלית. תרגול שאילת שאלות, העלאת אפשרויות.	העיר כמאפשרת מוביליות חברתית. צמיחת הערים כזרז למתח בין המלכים לאצילים.	מיכאל זיו, דברי הימים: ימי הביניים, ב, חיפה: הוצאת יובל, תשכ"ג, עמ' 171-174.	ניתוח טקסטים .	ניתוח מפות. דיון.		
12-13	4	הבנת הזיקה בין דת לפוליטיקה בתפיסה המוסלמית. תרגול שאילות שאלות, השוואה והסקה.	אחדות האומה, חיבור מלא בין דת ושלטון. תפיסת 'המדינה האסלאמית' המודרנית – חידוש או חזרה לאידאל ישן?	אבו אלחסן עלי אבן מוחמד אלמאורדי, "על שאלת האמאמיות" בתוך תולדות המחשבה המדינית" מקראה כרך א' (ערכו: מיכאל קרן וברוריה בן ברוך) תל אביב: האוניברסיטה הפתוחה 2001 עמ' 246-268	קריאה ודיון.			

נושא	מס' שעה	מטרות אופרטיביות	שאלות ומושגים מרכזיים	טקסטים לתלמידות	טקסט עזר למורות	דרכי הוראה	דרכי הערכה	הערות
מבנה הקהילה היהודית	6	הבנת דגמים שונים של קהילות יהודיות בימי הביניים – הקהילה בבבל מול הקהילה באשכנז. תרגול השוואה הסקה ומיזוג.	מבנה היררכי לעומת מבנה דמוקרטי. נסיבות, כוח ומחיר של כל מבנה. החרם. צמיחת הערים באירופה כתנאי לכניסתם של יהודים לאירופה הנוצרית; מבנה הקהילה האשכנזית וצמיחת דגם הנהגה דמוקרטי. הזיקה בין צורות הנהגה ושליטה בחברה הלא-יהודית הסובבת לבין צורת הנהגה בקהילה היהודית.	בבלי, הוריות יג ע"ב. "אגרת נתן הבבלי", בתוך: א' נויבאואר, סדר החכמים וקורות הימים, אוקספורד: דפוס קלארינדון, תרנ"ג, עמ' 77-88. תשובות חכמי צרפת ולותיר, מהדורת י' מילר, וינה תרמ"א, סימן צז; תשובות מהרם מרוטנבורג, לבוב תר"ך, סי' תכג.	קריאה משווה של טקסטים			14-16

נושא	מס' שע'	מטרות אופרטיביות	שאלות ומושגים מרכזיים	טקסטים לתלמידות	טקסט עזר למורות	דרכי הוראה	דרכי הערכה	הערות
17-20	8	הבנת המתח בין דתות שמקורן משותף. הכרת מושגים מתחום הפולמוס. היכרות עם אופני פולמוס שונים. תרגול השוואה, ייצוג, זיהוי רכיבים והקשרים.	סינגוגה, אקלזיה, פרה-פיגורציה, הבחנה בין שלב הפולמוס על המקרא לבין שלב הפולמוס על התלמוד. מדוע נערכו הפולמוסים? מה לכל צד להרוויח ולהפסיד?	"ויכוח הרמב"ן", "ויכוח ברצלונה: התעודה הלטינית" בתוך: אורה לימור, בין יהודים לנוצרים תל אביב: האוניברסיטה הפתוחה, כרך ג', עמ' 198-180, 201-199.	אורה לימור, בין יהודים לנוצרים, כרך ג: יחידה 5 – הוויכוח	ניתוח יצירות אמנות. קריאה משווה. דיון.		
				"ג'ובני בוקצ'ו, דקמרון, יום ראשון, סיפור שני", בתוך: אורה לימור, שם, עמ' 151-148.				

פרק ג - שייכות לקהילה ויחסים בין קהילות

נושא	מס' שעה	מטרות אופרטיביות	שאלות ומושגים מרכזיים	טקסטים לתלמידות	טקסט עזר למורות	דרכי הוראה	דרכי הערכה	הערות
פולמוס בין יהדות לאסלאם	2	הבנת ההבדלים בין הפולמוס היהודי נוצרי לפולמוס היהודי מוסלמי על רקע ההבדלים החוקיים. תרגול השוואה, העלאת אפשרויות, זיהוי רכיבים והקשרים.	קוראן, חדית', סיפורי הנביאים, פולמוס והשפעה	סיפורי הנביאים, מאת מוחמד בן עבד אללה אלכסאאי, תרגמה מערבית אביבה שוסמן, תל אביב: אוניברסיטת תל אביב, תשע"ג, עמ' 204-208.				
מרטריות נוצרית	4	הבנת המושג 'מרטריות' והרקע ההיסטורי לתופעה. תרגול זיהוי רכיבים והקשרים, השוואה, הסקה, טיעון, מיזוג, העלאת מגוון נקודות מבט.	מה גורם לאדם להסכים או לרצות למות על אמונתו?	"המרטריות של פרפטואה ופליקיטס" בתוך אביעד קלינברג, רגל החזיר של האח ג'ינפרו תל אביב: זמורה ביתן תש"ס, עמ' 66-83.		קריאה ודיון, משחק תפקידי מ. כתיבה.		

נושא	מס' שע'	מטרות אופרטיביות	שאלות ומושגים מרכזיים	טקסטים לתלמידות	טקסט עזר למורות	דרכי הוראה	דרכי הערכה	הערות
קידוש ה' בתתנ"ו	6	הבנת התפתחות המושג 'קידוש ה' ומשמעותו. עמידה על הזיקות בין תופעת המרטריות הנוצרית לבין המוות על קידוש ה'. תרגול זיהוי רכיבים והקשרים, השוואה, הסקה, טיעון, מיזוג, העלאת מגוון נקודות מבט.	קידוש ה'. מה דומה ומה שונה בין המרטריות לתופעת מוות על קידוש ה'?	"גזרות שנת ד'תתנ"ו לרבי שלמה ב"ר שמעון" בתוך <i>גזרות אשכנז וצרפת</i> (מהדיר: א"מ הברמן) ירושלים: תרשיש תש"ו. קטעים. סליחות וקטעי תפילה שנכתבו בהשפעת הפרעות.	טקסט עזר למורות	קריאה ודיון	תרגיל 3 - נתחי באפן ביקורתי את המאמר של ישראל יובל, "הנקם והקללה, הדם והעלילה: מעלילות קדושים לעלילות דם", ציון נ"ח (תשנ"ג), עמ' 33-90	

נושא	מס' שע'	מטרות אופרטיביות	שאלות ומושגים מרכזיים	טקסטים לתלמידות	טקסט עזר למורות	דרכי הוראה	דרכי הערכה	הערות
27	2	הבנת המתח שבין סגירות להשפעה הדדית, יריבות בין-דתית וזיקות חברתיות ותרבותיות. תרגול זיהוי רכיבים והקשרים, השוואה, מיון, העלאת מגוון נקודות מבט.	התבוננות בטקסים כמקורות היסטוריים – טקסי לידה יהודיים ונוצריים	ר' יוזפא שמש "מנהגים דק"ק ורמיישא", בתוך: אלישבע באומגרטן, <i>אמהות וילדים: חיי אמהות וילדים: חיי משפחה באשכנז הביניים</i> , ירושלים: הוצאת שזר תשס"ה, עמ' 178-180	אלישבע באומגרטן, <i>אמהות וילדים: חיי משפחה באשכנז בימי הביניים</i> , ירושלים: הוצאת שזר תשס"ה, עמ' 177-142.	קריאה ודיון.		

נושא	מס' שעה	מטרות אופרטיביות	שאלות ומושגים מרכזיים	טקסטים לתלמידות	טקסט עזר למורות	דרכי הוראה	דרכי הערכה	הערות
28	2	הבנת היחס למומרים ולגרים כביטוי לביטחונה או לחוסר ביטחונה של הקהילה. תרגול השוואה והסקה.	מומרים, יהודים בסתר, האינקוויזיציה. גירוש ספרד, השינוי במעמד היהודים בספרד הנוצרית. מה היו מניעי המומרים? מה היה יחסה של הקהילה אליהם?	אגרת יהושע הלורקי, בתוך: יהודה דוד אייזנשטיין, <i>אוצר ויכוחים</i> , ניו יורק 1928, עמ' 98-103. אגרת השמד לר' משה בן מימון, בתוך: יצחק שילת, <i>אגרות הרמב"ם</i> , ירושלים: הוצאת שילת תשמ"ז, חלק א, עמ' כה-ס.	אברהם ריינר, "האמנם אחיך הוא? לשאלת מעמד הגרים בקהילות אשכנז וצרפת במאות הי"א-הי"ג", בתוך: הנ"ל (עורך), <i>תא שמע: מחקרים במדעי היהדות לזכרו של ישראל מ' תא-שמע</i> , אלון שבות: הוצאת תבונות תשע"ב, עמ' 747-769.	קריאה ודיון		
29	2	עמידה על גלגוליו של סיפור העובר במשך מאות שנים בתרבות מסוימת. תרגול השוואה, מיון והסקה.	ספקנות דתית, סובלנות דתית. על מעיד הסיפור? מה ניתן ללמוד על השינויים בתרבות מן הגרסאות השונות של הסיפור?	איריס שגריר, <i>משל שלוש הטבעות ורעיון הסובלנות הדתית: בימי הביניים ובראשית העת החדשה</i> , ירושלים: מאגנס תשע"ז. גרסאות שונות של הסיפור.		השוואה בין גרסאות. דיון.		

פרק ד - חריגים ואחרים

נושא	מס' ש'ע'	מטרות אופרטיביות	שאלות ומושגים מרכזיים	טקסטים לתלמידות	טקסט עזר למורות	דרכי הוראה	דרכי הערכה	הערות
30-31	4	הבנת היחס לאחר בחברה הימי-ביניימית. תרגול העלאת אפשרויות, השערה, שאלת שאלות.	הבנת זיהוי 'האחר' והיחס ל'אחר' כמלמדים על הקבוצה עצמה; דיון עכשווי-מוסרי בשאלה את מי אנחנו רואים כאחרים וכיצד אנחנו – כחברה וכפרטים – מתייחסים אליהם.	יצירות אמנות בהן נראים חריגים. אפרים שהם, חריגים בעל כורחם: משוגעים ומצורעים בחברה היהודית בימי הביניים, ירושלים: הוצאת שזר, תשס"ח, עמ' 67-75.	שולמית שחר, קבוצות שוליים בימי הביניים, תל אביב: משרד הבטחון, 1995; אפרים שהם, חריגים בעל כורחם: משוגעים ומצורעים בחברה היהודית בימי הביניים, ירושלים: הוצאת שזר, תשס"ח.	ניתוח תמונות וטקסטים		
32-33	4	הבנת היחס למינים וכופרים.. תרגול השוואה והסקה.	מין וכופר. כיצד מסייעת הגדרת הכופרים בהגדרת הקבוצה?	קטע הפתיחה מתוך הסרט '1492', קטעים מתוך הסרט שם הוורד (צפייה מלאה בסרט תהיה ביחידה הבאה).	שולמית שחר, קבוצות שוליים בימי הביניים, תל אביב: משרד הבטחון – ההוצאה לאור, 1995	צפייה בקטעי סרטים, דיון		

נושא	מס' שע'	מטרות אופרטיביות	שאלות ומושגים מרכזיים	טקסטים לתלמידות	טקסט עזר למורות	דרכי הוראה	דרכי הערכה	הערות
------	---------	------------------	-----------------------	-----------------	-----------------	------------	------------	-------

פרק ה - מוסדות לימוד והשכלה

נושא	מס' שע'	מטרות אופרטיביות	שאלות ומושגים מרכזיים	טקסטים לתלמידות	טקסט עזר למורות	דרכי הוראה	דרכי הערכה	הערות
34-35	4	היכרות עם עולם ההשכלה הסכולאסטית. תרגול זיהוי רכיבים והקשרים, השוואה, והסקה.	מי מצופה ללמוד בחברה הנוצרית וכיצד הדבר משפיע על ההייררכיה ועל יחסי הכוחות בחברה? מהי מידת שימור הידע לעומת ביזור הידע בחברה? מה היחס לבעלי חשיבה עצמאית?	"תולדות האסונות" מתוך מכתבי אבלר ואלואיז, ירושלים: מפרשים 2016 עמ' 31-77.	יוסף שוורץ, מהמנזר אל האוניברסיטה: בין תאולוגיה לפילוסופיה בימי הביניים, תל אביב: משרד הבטחון – ההוצאה לאור, 1999	קריאה ודיון.		
					אביעד קליינברג, הנצרות מראשיתה עד הרפורמציה, תל אביב: משרד הבטחון – ההוצאה לאור, 1995, פרק 12			

נושא	מס' שע'	מטרות אופרטיביות	שאלות ומושגים מרכזיים	טקסטים לתלמידות	טקסט עזר למורות	דרכי הוראה	דרכי הערכה	הערות
לימוד ושימור הידע במנזרים	6	היכרות עם עולם המנזרים ותפקידם בשימור וחיידוש הידע. תרגול גיבוש טיעון, העלאת מגוון נקודות מבט, הצדקת ידע והערכתו.	התבוננות בתהליך שעובר על המנזרים בין חתרנות לצייתנות	התקנון הבנדיקטיני, בתוך: מיכאל זיו, דברי הימים: ימי הביניים, ב, חיפה: הוצאת יובל, תשכ"ג, עמ' 104-105. הסרט "שם הוורד".	"תלוי ועומד בין שמים ולארץ – שמעון איש העמוד", בתוך: אביעד קלינברג, רגל החזיר של האח ג'ינפרו תל אביב: זמורה ביתן תש"ס, 198-209.	ניתוח מקורות, צפייה מודרכת בסרט.		36-38

<p>דגמים שונים של לימוד תורה בקהילות שונות – ישיבות בבל מול ישיבות אשכנז</p>	4	<p>היכרות עם מוסדות הלימוד היהודיים בימי הביניים. תרגול השוואה והסקה.</p>	<p>הבחנה בין דגמים שונים של מוסדות לימוד – היררכיים וצייתניים מול "דמוקרטיים"; עמידה על הזיקה בין מבנים חברתיים בסביבה תרבותית מסוימת לבין דגמי ההוראה שמתפתחים בתוכם.</p>	<p>בבלי הוריות יג ע"ב. מחלוקת רש"י והתוספות על בבלי, בבא בתרא, כא ע"א.</p>	<p>אברהם גרוסמן, קריאה "הזיקה בין המבנה החברתי ליצירה הרוחנית בקהילות ישראל בתקופת הגאונים", ציון נג, 3 (תשמ"ח), עמ' 272-258. ישראל מ' תא- שמע, "מקבילים שאינם נפגשים: ישיבות בעלי התוספות והסביבה האקדמית בצרפת במאה השתיים- עשרה והשלוש- עשרה", בתוך: עמנואל אטקס (עורך), <i>ישיבות ובתי מדרשות</i>, ירושלים: מרכז דינור ושזר תשס"ז, עמ' 84- 75.</p>
--	---	---	--	--	---

נושא	מס' שעה	מטרות אופרטיביות	שאלות ומושגים מרכזיים	טקסטים לתלמידות	טקסט עזר למורות	דרכי הוראה	דרכי הערכה	הערות
41	2	היכרות עם השינויים במוסד הרבנות בימי הביניים. תרגול זיהוי רכיבים, הצדקת ידע והערכתו.	משמעות הפיכת תפקיד הרב למקצוע ממוסד; מה היה קודם ואיך הדבר משפיע על תפיסתנו את תפקיד הרב בהווה	ישראל יובל, <i>חכמים בדורם: המנהיגות הרוחנית של יהודי גרמניה בשלהי ימי הביניים</i> , ירושלים: מאגנס תשמ"ט, עמ' 361-436.	הרצאה			
42	4	היכרות עם מבני הכוח בחברה היהודית. תרגול השערה, זיהוי וטיעון.	דיון בשאלת היחס בין ידע לבין כוח, הבנת משמעותה של צנזורה של הידע ושימור הידע בידי קבוצות עלית.	<i>שו"ת מהרי"ל החדשות</i> (ערך: ר' יצחק סוץ) ירושלים: מכון ירושלים תשל"ז, סי' צ"ג, קצ"ט.	ימימה חובב, <i>עלמות אהבוך: חיי הדת והרוח של נשים בחברה האשכנזית בראשית העת החדשה</i> , ירושלים: דינור וכרמל תשס"ט, עמ' 438-431.	ניתוח מקורות		

נושא	מס' שעה	מטרות אופרטיביות	שאלות ומושגים מרכזיים	טקסטים לתלמידות	טקסט עזר למורות	דרכי הוראה	דרכי הערכה	הערות
43-45	6	היכרות עם האתרים העיקריים מימי הביניים בירושלים. תרגול בזיהוי רכיבי והקשרים, הצדקת ידע והערכתו, נשימת אוויר ושמחת חיים.	סיור בנושא שלוש הדתות בעיר העתיקה בירושלים		טקסט עזר למורות	סיור.	תרגיל 4 – כתבי חיבור קצר ובו קשרי בין אחד מן האתרים שפגשנו בסיור לבין מקור כתוב שלמדנו במהלך המחצית. הקשר יכול להיות קשר של דמיון, ניגוד, השלמה או קשר אחר.	

יחידה 3 - העת החדשה המוקדמת

6 ש"ש (ביחידות של שעתיים) בכיתה יא מחצית ב.

מס'	נושא	מספר שעות	מטרות אופרטיביות	מושגים מרכזיים/ שאלות	טקסטים לתלמידות	טקסט עזר למורות	דרכי הוראה	מטלות/ דרכי הערכה	הערות
4-3	מבוא היסטורי	4	הכרת מגמות מרכזיות בתקופה.	פירוק מסגרות הביניים המתווכות ומתן מקום לצמיחת ה'אני', ומנגד צמיחת מסגרות הענק - המדינות. תהליך של צמיחת קהילות המאמינים והתחלת התהליך של הפרדת הדת מהמדינה. מה מניע את התהליכים: רעיונות או תהליכים חומריים?	יוג'ין פ' רייס ואנתוני גרפטון אירופה בראשית העת החדשה, תל אביב תש"ס.	הרצאה ודיון			

מס'	נושא	מספר שעות	מטרות אופרטיביות	מושגים מרכזיים/ שאלות	טקסטים לתלמידות	טקסט עזר למורות	דרכי הוראה	מטלות/ דרכי הערכה	הערות
6-5	דון קישוט כמפתח להבנת התקופה	4	הכרת הרומן הנחשב לעתים לרומן הראשון והבנת המאפיינים המרכזיים שלו כמפתח להבנת התקופה. הבנת משמעותו של היחיד כמניע תהליכים בעת החדשה. תרגול הבניית מושג וזיהוי רכיבים וקשרים.	משמעותה התרבותית והחברתית של הסוגה החדשה – הרומן. עמידה על משמעות הדימוי של היחיד היוצא למלחמה בטחנות הרוח. היחיד העומד במעבר בין תקופות.	מיגל דה סרוואנטס <i>דון קיחוטה</i> (תרגמו: ביטריס סקריוסקי-לנדאו ולואיס לנדאו) תל אביב: הספריה החדשה 1994. פרקים א-ב (עמ' 31-39), פרק ח (עמ' 64-70).		קריאה צמודה ודין		

פרק ב - האדם מול האל ומול מוסדות הדת

מס'	נושא	מספר שעות	מטרות אופרטיביות	מושגים מרכזיים/ שאלות	טקסטים לתלמידות	טקסט עזר למורות	דרכי הוראה	מטלות/ דרכי הערכה	הערות
8-7	מרטין לותר והרפורמציה	4	הבנת השינויים שהביאה הרפורמציה במבנה הכנסייה. תרגול הבנת טיעונים ובנייתם.	מהן הטענות נגד מבנה הכנסייה הישן? כיצד הן תואמות את רוחה של ראשית העת החדשה? אילו שינויים חלים במבנה הכנסייה ולאילו תהליכים הם מובילים או עשויים להוביל?	מרטין לותר "95 התזות" מתוך ארבעה חיבורים תיאולוגיים (תרגום: רן הכהן) תל-אביב: רמות 2001.	היינץ שילינג, אירופה אחרי הרפורמציה – דינמיקה של תמורות, תשע"ח.	קריאה צמודה ודין		
9-10	שפינוזה	4	הבנת המהפכה המחשבתית המגיעה לשיאה בהגותו התיאולוגית של שפינוזה. תרגול הבניית מושג וזיהוי רכיבים וקשרים.	כיצד מערער שפינוזה על עקרונות היסוד של הדתות המונותאיסטיות של המערב? מהי הזיקה בין עמדתו החברתית כבן למשפחת אנוסים ששב ליהדות לבין מקומו בעולם הדתי-רעיוני?	ברוך שפינוזה, מאמר תאולוגי-מדיני ירושלים תשס"ט, עמ' 21-27, 61-78.	סטיבן נדלר, ספר שחושל בגיהנום: שפינוזה והולדת העידן החילוני, 2017.	קריאה צמודה ודין		

מס'	נושא	מספר שעות	מטרות אופרטיביות	מושגים מרכזיים/ שאלות	טקסטים לתלמידות	טקסט עזר למורות	דרכי הוראה	מטלות/ דרכי הערכה	הערות
11-12	משה מנדלסון	4	הבנת הרעיון של הפרדת הדת מן המדינה. חידושים בתפיסה הדתית גם בתוך הקהילה היהודית. תרגול עריכת ניתוח והשוואה.	מהי משמעותו של רעיון ההפרדה בין הדת למדינה בעולם המודרני? כיצד משפיע רעיון זה על מעמדה של הדת?	משה מנדלסון, <i>ירושלים: כתבים קטנים בענייני יהודים ויהדות</i> , רמת גן תש"ז, עמ' 79-82, 90-103, 135-130.	שמואל פיינר, <i>משה מנדלסון</i> , ירושלים תשס"ו.	קריאה צמודה ודיון		
<i>פרק ג - האדם מול הידע</i>									
13-14	האנציקלופדיה	4	הכרת האנציקלופדיה הראשונה והרעיונות שעמדו מאחוריה. תרגול העלאת אפשרויות וחשיבה יצירתית.	מהן מטרותיו ומהן השלכותיו החברתיות של מפעל האנציקלופדיה?	דני דידרו, "גרביים", מתוך: <i>תרבות באור ההשכלה</i> , בעריכת סימון אליוט ובברלי סטרן, פרק 34.	קריאה צמודה ודיון. כתיבת ערך אנציקלופדי	פטר פרנגה, <i>הפילוסופית</i> , ידיעות ספרים 2009.		

מס' נושא	מספר שעות	מטרות אופרטיביות	מושגים מרכזיים/ שאלות	טקסטים לתלמידות	טקסט עזר למורות	דרכי הוראה	מטלות/ דרכי הערכה	הערות
15-17	6	הבנת התועלת והמחיר של התפשטות הידע. חיזוק המיומנויות של שאילת שאלות והעלאת השערות.	מה מחוללת החשיפה לידע אצל האדם הפשוט? מהם הרווחים ומהם ההפסדים של התהליך?	עמנואל קאנט, "תשובה לשאלה: נאורות מהי? מתוך: הנאורות פרויקט שלא נשלם (ערך: עזמי בשארה) תל אביב: הקיבוץ המאוחד 1997. עמ' 45-51.	קרלו גינצבורג, הגבינה והתולעים, הקדמה (עמ' 14-31).	קריאה צמודה ודין		
				קרלו גינצבורג, הגבינה והתולעים: עולמו של טוחן בן המאה השש-עשרה, ירושלים תשס"ה, עמ' 51-64.				

מס'	נושא	מספר שעות	מטרות אופרטיביות	מושגים מרכזיים/ שאלות	טקסטים לתלמידות	טקסט עזר למורות	דרכי הוראה	מטלות/ דרכי הערכה	הערות
18	המהפכה המדעית	2	הכרת חלק מהרעיונות הפילוסופיים על טבע המדע שהניעו את המהפכה המדעית. תרגול שיח טיעוני.	מהו השינוי המהותי שחל בגישה לידע עם המהפכה המדעית? באיזו מידה הושפעה מהפכה זו מגורמים רעיוניים? באיזו מידה הושפעה מגורמים חומריים-תועלתניים?	פרנסיס בייקון, "על המדע", מתוך: שמואל סמבורסקי, המחשבה הפיסיקאלית בהתהוותה, תשל"ב, עמ' 214-210.	שמואל סמבורסקי, הפיסיקה של המאה ה-17, תשמ"ט.	קריאה צמודה ודין		
19	מבארוק לנאו-קלאציסיזם	2	הכרות עם ההתפתחויות האמנותיות העיקריות של התקופה. תרגול הבניית מושג.	כיצד משקפת האמנות הפלסטית תהליכים תרבותיים וחברתיים?			הרצאת אורח		

פרק ד - האדם מול גבולות העולם והמדינה

מס' נושא	מספר שעות	מטרות אופרטיביות	מושגים מרכזיים/ שאלות	טקסטים לתלמידות	טקסט עזר למורות	דרכי הוראה	מטלות/ דרכי הערכה	הערות
20-21 השינוי בגבולות העולם המוכר	4	הכרות עם המהפכה הגיאוגרפית – גורמיה ותוצאותיה. תרגול מיזוג מידע והצדקת הידע והערכתו.	מה משמעות צמיחתה של סוגת האוטופיה על רקע המהפכה הגיאוגרפית?	תומאס מור, אוטופיה, (תרגמה: איילת אבן-עזרא) תל אביב: רסלינג 2008, עמ' 100-113.	שלמה אבינרי, <i>רשות הרבים: שיחות על מחשבה מדינית</i> , 1989, עמ' 71-79.	עיון במפות היסטוריות קריאה צמודה ודיון		
22-24 פילוסופיה פוליטית	6	הכרת השינוי ההיסטורי במבנה המדינה לצד השינוי במחשבה הפוליטית. תרגול השוואה והעלאת מגוון נקודות מבט.	כיצד משפיע השינוי במבנה המדינה עם המעבר לעת החדשה על תפיסת הפילוסופיה הפוליטית?	ניקולו מקיאוולי, <i>הנסיך</i> (תרגום: גאיו שילוני), תל אביב תשמ"ח, עמ' 66-81.	שלמה אבינרי, <i>רשות הרבים: שיחות על מחשבה מדינית</i> , 1989, עמ' 71-79.	קריאה צמודה ודיון	תרגיל 1 - נתחי את פירושו של דון יצחק אברבנאל על פרשת המלך בספר דברים. עמתי את השקפתו בעניין המלוכה עם השקפת מקיאוולי וכתבי דו-שיח דמיוני ביניהם.	

מס'	נושא	מספר שעות	מטרות אופרטיביות	מושגים מרכזיים/ שאלות	טקסטים לתלמידות	טקסט עזר למורות	דרכי הוראה	מטלות/ דרכי הערכה	הערות
25-27	הפרט מול המדינה והשליט	6	הכרת המחזה המלט והיחסים בין הפרט לחברה שמשקפים במחזה. תרגול ביצוע סינתזה והשוואה.	כיצד משקף המחזה הדרמטי שינויים בתפיסת הפרט והחברה?	ויליאם שייקספיר, המלט: נסיך דנמרק (תרגום: אהרן קומם) תל אביב: אור עם 2001.	סטיבן גרינבלט, להיות או לא להיות (תרגום: שייקספיר, תל אביב 2010).	צפייה בקטעים רלוונטיים מהסרט 'אליזבת', העלאת קטעי המחזה, קריאה צמודה ודיון.		
28	'האחר' בעולם החדש	2	הבנת המושג הסוציולוגי 'אחר' ובחינתו לאור המהפכה הגאוגרפית. תרגול הבניית מושג.	כיצד גדל העולם המוכר וכיצד התפתחה התפישה הגיאוגרפית. כיצד התפתחה הזהות העצמית של בני אירופה לנוכח התודעות ל'אחר' – בן העולם החדש			הרצאת אורח		

מס' נושא	מספר שעות	מטרות אופרטיביות	מושגים מרכזיים/ שאלות	טקסטים לתלמידות	טקסט עזר למורות	דרכי הוראה	מטלות/ דרכי הערכה	הערות
----------	-----------	------------------	-----------------------	-----------------	-----------------	------------	-------------------	-------

פרק ה - יחסי פרט וקהילה

29-30 הפרט החושב	4	הכרת הפרויקט הקרטזיאני של ביסוס כל הידע על ודאות אישית. תרגול ניתוח והבנת טיעונים.	אילו מגבלות מציבה החברה על הפרט החושב? מה בין אמונות מקובלות לאמונות אמיתיות? כיצד בוחן דקארט את כל הידע שלו מחדש?	רנה דקארט, על המתודה, ירושלים: מאגנס תשל"ט, עמ' 27-3.		קריאה צמודה ודין	תרגיל 2 – כתבי מסה בנושא האמת והשקר.	
31-32 הפרט הנרדף	4	עמידה על דוגמא למתח בין הפרט לחברה. טיפוח אמפתיה והזדהות.	כיצד משקף סיפור חייו של רמח"ל את המתח בין הפרט לבין הקהילה בראשית העת החדשה?	רמח"ל, לישרים תהילה, ירושלים תשס"ב.	יהונתן גארב, מקובל בלב הסערה: ר' משה חיים לוצאטו, תל אביב תשע"ד.			

מס'	נושא	מספר שעות	מטרות אופרטיביות	מושגים מרכזיים/ שאלות	טקסטים לתלמידות	טקסט עזר למורות	דרכי הוראה	מטלות/ דרכי הערכה	הערות
33-34	שינוי מבנה החברה	4	היכרות עם האופרה הקלאסית ועם הביקורת החברתית הגלומה בה.	כיצד מתבטאים שינויים תרבותיים וחברתיים ביצירה מוזיקלית-תיאטרלית	צפייה באופרה 'כך עושות כולן' של מוצרט		צפייה מודרכת באופרה		

פרק ו - האדם במשפחה

מס'	נושא	מספר שעות	מטרות אופרטיביות	מושגים מרכזיים/ שאלות	טקסטים לתלמידות	טקסט עזר למורות	דרכי הוראה	מטלות/ דרכי הערכה	הערות
35-37	מערכות יחסים בתוך המשפחה המסורתית	6	הכרות עם מוסד המשפחה המסורתית. תרגול עריכת השוואה.	כיצד נתפסת מטרתו של התא המשפחתי בחברה המסורתית? מהם הגורמים המעצבים את מערכות היחסים במשפחה? מהם היחסים בין הפרט למשפחה ולקהילה?	גליקל, זיכרונות, 1691-1719, מהדורת חוה טורניאנסקי, ירושלים תשס"ו, עמ' 107-139, 237-245, 497-505.	קריאה צמודה ודין			
38-39	מעורבות החברה ביחסים שבתוך המשפחה	4	הכרות עם הגבולות בין משפחה לקהילה. תרגול השיח הטיעוני.	מהם גבולות ההתערבות של הקהילה במבנה המשפחה במעבר לעת החדשה?	סרט: שובו של מרטין גר	נטלי זמון דייויס, שובו של מרטן גר, הוצאת חרגול, 2001.	צפייה מודרכת בסרט		
40-42	צמיחתו של רעיון האהבה הרומנטית	6	הכרות עם עלייתו של רעיון האהבה הרומנטית. תרגול הבניית מושג.	כיצד משפיעים רעיונות המודרנה על צמיחת רעיון האהבה המודרנית? אילו שינויים במבנה המשפחה והחברה עשויים לחול עקב כך?	ויליאם שייקספיר, חלום ליל קיץ (תרגום: אברהם עוז) תל אביב: הקיבוץ המאוחד 2006.	סטיבן גרינבלט, להיות או לא להיות	קריאה צמודה, המחזה בכיתה ודין		

מס' נושא	מספר שעות	מטרות אופרטיביות	מושגים מרכזיים/ שאלות	טקסטים לתלמידות	טקסט עזר למורות	דרכי הוראה	מטלות/ דרכי הערכה	הערות
43-44 ראשית הפמיניזם	4	הכרות עם התפיסות ששללו את זכויות האישה באותם ימים. תרגול חשיבה ביקורתית באשר לטיעונים אלו. תרגול הבנת ובניית טיעונים.	כיצד משפיעים רעיונות בדבר נחיתות האישה על החברה בכלל? מה הביא לשינוי בתפיסות באשר לנשים וכיצד שינויים אלו הביאו לשינויים במבנה המשפחה והחברה. תועלת מול מחירים	מרי וולסטונקרפט, <i>הגנה על זכויות האישה</i> (תרגום ליה נירגד), ירושלים תשע"ה, עמ' 15-11.			תרגיל 3 – כתבי מניפסט פמיניסטי ברוח שלהי המאה ה-18.	
45 שיעור סיכום	2	סיכום השינויים הרעיוניים העיקריים שהתחוללו בתקופה. תרגול עריכת סינתזה והצדקת הידע והערכתו.	מה היו השינויים התרבותיים והרעיוניים העיקריים שעקבנו אחריהם לאורך התקופה? במה נבדלת התקופה מימי הביניים. האם שינויים אלה היו לחיוב? מה היו המחירים של שינויים אלה?			עבודה עצמית ודין		

יחידה 4 – תנועות השחרור של המאה ה-19

6 ש"ש (ביחידות של שיעורים) בכיתה יב מחצית א.

הערות	מטלות/ דרכי הערכה	דרכי הוראה	טקסט עזר למורים	טקסטים לתלמידות	מושגים מרכזיים/ שאלות	מטרות אופרטיביות	מס' שע'	נושא	
		כתיבת יומן קריאה קצר הכולל רקע, תקציר ורעיון שדיבר אליך. הצגה של הספרים על ידי התלמידות.		התלמידות יבחרו רומן מופת מן המאה ה- 19 לקריאה בקיץ.	הרומן. כיצד משקפים רומנים את הזמן והמקום בהם נכתבו?	חשיפה של הרומנים הגדולים של המאה ה-19.		המאה של הרומנים הגדולים – יחידה מלווה בחופש הגדול	0

הערות	מטלות/ דרכי הערכה	דרכי הוראה	טקסט עזר למורים	טקסטים לתלמידות	מושגים מרכזיים/ שאלות	מטרות אופרטיביות	מס' שע'	נושא	
<i>פרק א – הקידמה</i>									
		קריאה, האזנה מונחית, דין.		אודה לשמחה של שילר (1785) הסימפוניה התשיעית של בטהובן (1823)	אופטימיות, תחושת מסוגלות, פריצה, תקווה ואמונה ברוח האדם. מה קרה במאה ה-18 שהוביל לתחושת האמונה האופטימיות והתקווה?	פתיחה למהפכות של המאה ה-19. תרגול השוואה.	2	אודה לשמחה	1
		הרצאת אורח.		משה מנדלסון "ההארה מהי" ועמנואל קאנט. "מהי נאורות?" מתוך: <i>הנאורות פרויקט שלא נשלם</i> (ערך: עזמי בשארה) תל אביב: הקיבוץ המאוחד 1997. עמ' 39- 43; עמ' 51-45.	השכלה, חירות, נאורות, אופטימיות, אוטונומיה, קידמה. איך הבינו בני התקופה את הנאורות?	היכרות של התלמידות עם מושג הנאורות. הכרת רעיונות מרכזיים של תקופת הנאורות. תרגול הבנת טיעונים ויצירתם. תרגול ביצוע סינתזה.	4	הנאורות מהי	2+3

הערות	מטלות/ דרכי הערכה	דרכי הוראה	טקסט עזר למורים	טקסטים לתלמידות	מושגים מרכזיים/ שאלות	מטרות אופרטיביות	מס' שע'	נושא	
	תרגיל 1 – כיצד התבטאו היבטים של הנאורות ועידן ההשכלה בכתבי עת עבריים מהתקופה? התייחסי להיבטים של צורה ושל תוכן.	עבודה בזוגות, חילוץ מידע ממקור ראשוני.	מנוחה גלבוע, "מבוא" בתוך: לקסיקון העיתונות העברית במאות השמונה עשרה והתשע עשרה מוסד ביאליק, תשנ"ב עמ' 18-42	הכרמל – וילנה ו' בתמוז תר"ך (1860), המגיד, ליק, א בסיוון תרט"ז (1856), בכורי עתים, וינה, תקפ"א (1821), המליץ, אודסה, ט"ז בחשון תרכ"א (1860), הצפירה, וארשה ד' באדר א' תרכ"ב (1862) חבצלת, ירושלים, י"ד באב תרכ"ג (1863), השחר, וינה, תשרי תרכ"ט, 1868, הבקר אור, למברג, ניסן תרל"ו. אתר עתונות היסטורית הספריה הלאומית. גם ב"מאניפסטים ספרותיים" ערכה נורית גוברין, תשמ"ד, אוני' תל אביב.	השכלה, ידע והפצת ידע.	הכרת אתר "עתונות היסטורית" הספריה הלאומית. הכרת תפישת ההשכלה העברית כפי שבאה לידי ביטוי בכתבי העת מהתקופה. תרגול הסקת מסקנות ממקור ראשוני.	4	המניפסטים המשכילים העבריים	4+5
		הרצאה, קריאה ודיון.	יואב בן דב מבוא לפסיקה: היסטוריה, תיאורות ומושגים.	קטעים של דרווין, מנדלייב, מאכסוול, מייכלסון, הרץ, ומונטסקייה בתוך סמבורסקי המחשבה הפיסיקאלית בהתהוותה עמ' 451, 434, 442.	פוזיטיביזם מדעי, תקווה, כיבוש, ידע, גאולה, יחסי תבונה וטבע. תפישת האדם כאיש מדע.	היכרות עם הרעיונות וההישגים המרכזיים שהניעו את הקידמה המדעית. הבנת מידת ההתקדמות שנעשתה בתקופה זו. תרגול זיהוי רכיבים וקשרים.	2	קידמה מדעית	6

הערות	מטלות/ דרכי הערכה	דרכי הוראה	טקסט עזר למורים	טקסטים לתלמידות	מושגים מרכזיים/ שאלות	מטרות אופרטיביות	מס' שע'	נושא	
		קריאה ודין	יעקב טלמון משיחיות מדינית עמודים 283- 306	ת.ס. אשטון <i>המהפכה התעשייתית -1760</i> <i>1830</i> האוניברסיטה הפתוחה, 1982, עמ' 53-128.	מנוע הקיטור, אניית הקיטור, נול מכני, לודיטים, אדם מול מכונה. רומנטיקנים פוטוריסטים, דיקנס.	היכרות עם החידושים העיקריים במהפכה התעשייתית והשפעתם על התרבות. הבנה וניתוח של כתיבה היסטורית. תרגול הבניית מושג.	4	המהפכה התעשייתית	7+8
<i>פרק ב – הולדת האינדיבידואל</i>									
		קריאה משותפת ודין		ז'אן ז'אק רוסו "וידויים – טיול ראשון" בתוך: <i>הזיות של מטייל בודד</i> , הוצאת כרמל, תשנ"ב עמודים 9-15.	הכרת העצמי, חיפוש העצמי כתשתית לפילוסופיה.	היכרות עם ראשוני ההוגים העוסקים בחיפוש העצמי. תרגול שיח טיעוני.	2	החיפוש העצמי	9

הערות	מטלות/ דרכי הערכה	דרכי הוראה	טקסט עזר למורים	טקסטים לתלמידות	מושגים מרכזיים/ שאלות	מטרות אופרטיביות	מס' שע'	נושא	
		קריאה משותפת, קריאה בזוגות.	ברגמן הפילוסופיה הדיאלוגית מקיקגור עד בובר. רן סיגד אכסיסטנציאל יזם אבי שגיא דת ואקסיסטנציה תמר אילת- יגורי "דיאלוג אנושי עם המוחלט". צ'ארלס טיילור, מועקת המודרניות.	מכתב של סרן קירקגור. בתוך הפילוסופיה הדיאלוגית מקיקגור עד בובר, הוצאת ביאליק, תשנו. עמודים 9-10. סרן קירקגור חיל ורעדה הוצאת מאגנס, תשנו, עמ' 23-56 פרידריך ניטשה כה אמר זרתוסטרא הוצאת שוקן, תשל"ה עמ' 9-15.	קירקגור וניטשה אקזיסטנציאליזם דתי. אקזיסטנציאליזם 'חילוני'. קירקגור, ניטשה. דיאלקטיקה, אתי, אסתטי, דתי. קפיצת האמונה. אבסורד האמונה. מות האל, על-אדם, הרצון לעצמה.	היכרות עם האקזיסטנציאליזם. דיון ראשוני בשאלות קיומיות עבור התלמידות. תרגול שיח טיעוני וניתוח.	6	אקסיסטנ ציאליזם	10- 12

הערות	מטלות/ דרכי הערכה	דרכי הוראה	טקסט עזר למורים	טקסטים לתלמידות	מושגים מרכזיים/ שאלות	מטרות אופרטיביות	מס' שע'	נושא	
		קריאה משותפת.	ת.א יום בתוך דחק בעמוד 107-108 https://docs.wixstatic.com/ugd/47130e_273cd9196a6a943631f2ed3585c4b70a.pdf	ישעיה ברלין שרשי הרומנטיקה הוצאת עם עובד. עמודים 17-39.	רומנטיקה, אותנטיות יצירה, קשר לטבע, ערכים רומנטיים, רגש, לאומיות. רגש מול שכל, אני מול אוניברסלי.	היכרות עם ביטוייה של הרומנטיקה בספרות ובתרבות. תרגול סינתזה.	2	מבוא לרומנטיקה	13
	תרגיל 2 – נתחי את המאפיינים הרומנטיים של ציור רומנטי (לבחירתך) לאור ההמשגה של ברלין.	הרצאת אורח. עבודה בזוגות.			אמנות, גוגן, ואן גוך, גויה, פרידריך, טבע, טלטלות אישיות.	היכרות עם הביטויים של הזרם הרומנטי בציור. תרגול בהבנת ציורים ודימויים ויזואליים. תרגול ניתוח.	4	רומנטיקה באמנות	14 + 15

הערות	מטלות/ דרכי הערכה	דרכי הוראה	טקסט עזר למורים	טקסטים לתלמידות	מושגים מרכזיים/ שאלות	מטרות אופרטיביות	מס' שע'	נושא	
<i>פרק ג – זכויות האדם</i>									
		קריאה ודין. השוואה ועימות בין טיעונים.	נעמה כרמי, <i>זכויות אדם</i> רסלינג 2018. חיים ה. כהן <i>זכויות אדם</i> במקרא <i>ובתלמוד אוני'</i> משודרת. ליאו שטראוס <i>הזכות</i> <i>הטבעית</i> <i>וההיסטוריה.</i>	תומס פיין <i>שכל ישר</i> , ירושלים: הוצאת שלם, עמ' 3-63. אדמונד ברק <i>מחשבות על המהפכה</i> בצרפת ירושלים: הוצאת שלם, תשנ"ט.	ליברליזם, שמרנות, מהפכנות, זכויות אדם, שיוויון. מה היו הנימוקים שצידדו במהפכה והנימוקים נגדה?	היכרות עם עיקרי המחשבה המהפכנית מול זו השמרנית. תרגול עימות בין טיעונים מנוגדים. תרגול ניתוח והסקת מסקנות, השוואה, העלאת מגוון נקודות מבט, והנגד עמדות.	4	על תרומתן של מהפכות	16+ 17

הערות	מטלות/ דרכי הערכה	דרכי הוראה	טקסט עזר למורים	טקסטים לתלמידות	מושגים מרכזיים/ שאלות	מטרות אופרטיביות	מס' שע'	נושא	
		קריאה ודין		ג'ון סטיוארט מיל על החירות ירושלים: מאגנס עמ' 3-30. הצהרת זכויות האדם 1789.	חירות, חופש הביטוי, חופש המעשה, זכויות האדם. מהו הבסיס לתביעה לחופש פוליטי ואישי.	היכרות עם עיקרי העמדה הליברלית ועם המושג "זכויות האדם". תרגול חקר היסטורי. תרגול הבניית מושג והעלאת טיעונים. תרגול הצדקת ידע והערכתו.	4	על החירות	18+ 19
		הקרנת סרט.			עבדות, שחורים ולבנים, מתנגדי העבדות, מלחמת האזרחים, עבדות ונאורות, הצפון והדרום.	היכרות עם ההיסטוריה של העבדות בארה"ב מתחילתה ועד היום.	2	מבוא לעבדות בארה"ב	20
		קריאה, הרצאה, צפיה בסרט ודין.	מרכוס רדיקר, ספינת העבדים. הוצאת בבל.	הריט ביצר סטו, אהל הדוד תום, הוצאת מצפה. עמ' א-טז. לינקולן "הצהרת האמנציפציה" 1863 סוון לינדקוויסט, השמידו את כל הפראים.	Abolitionists, הרכבת התת-קרקעית, הצהרת האמנציפציה.	היכרות עם הטקסטים המכוננים על שחרור העבדים. תרגול מגוון נקודות מבט, והשוואה ביקורתית.	4	שחרור העבדים	21+ 22
פרק ד – ילדים ונשים									

הערות	מטלות/ דרכי הערכה	דרכי הוראה	טקסט עזר למורים	טקסטים לתלמידות	מושגים מרכזיים/ שאלות	מטרות אופרטיביות	מס' שע'	נושא	
		קריאה ודין.	פיליפ אריאס – "הילדות בגלגולי העיתים" תמר רפפורט (עורכת) בין שני עולמות: המעמד החברתי של נעורים, 1986 ירושלים.	חקיקה באנגליה: "The 1833 Factory act " in the uk Parliament website בתוך: Reforming society in the 19th century	הילדות, זכויות ילדים, ספרי ילדים. חקיקה באנגליה לטובת ילדים.	היכרות עם השינויים במעמד של ילדים במאה ה-19. תרגול קריאה פרשנית בספרי ילדים. תרגול הערכת מידע. תרגול הצדקת ידע והערכתו.	+ 8 2 סיור	הולדת הילדות	22-28
		הרצאה, קריאה ודין.		אולמפ דה גוז' "הצהרת זכויות האשה" וגיומר בתוך האדם המשתחרר, הנאורות והמהפכה הצרפתית, בעריכת דניס שרביט, הוצאת כרמל 2013. עמ' 111-116 ו 121-125. יל"ג, אשה עבריה (פרויקט בן יהודה)	פטריארכיה, עליונות הגבר, שחרור האשה.	הכרת השלבים במאבק לשחרור האשה, הכרת החסמים. תרגול טיעון והסקת מסקנות.	2	מבוא לשחרור האשה	29

הערות	מטלות/ דרכי הערכה	דרכי הוראה	טקסט עזר למורים	טקסטים לתלמידות	מושגים מרכזיים/ שאלות	מטרות אופרטיביות	מס' שע'	נושא	
	תרגיל 3 - כתבי מסה על השאלה: האם מהפכת שחרור האשה (כפי שהוצגה במקורות שנלמדו) הסתיימה בהצלחה במאה ה-21?	קריאה משותפת ודיון		ג'.ס. מיל על <i>שעבוד האשה</i> עמ' 47-88.	פטריארכיה, עליונות הגבר, רכוש, זכות בחירה, שחרור האשה.	הכרות עם טקסט קלאסי הקורא לשחרור נשים. תרגול ניתוח טיעונים והעלאת מגוון נקודות מבט.	4	טקסטים מכוננים	30+ 31
<i>פרק ה – הלאומיות</i>									

הערות	מטלות/ דרכי הערכה	דרכי הוראה	טקסט עזר למורים	טקסטים לתלמידות	מושגים מרכזיים/ שאלות	מטרות אופרטיביות	מס' שע'	נושא	
		קריאה ודין השוואתי	התנ"ך והיווצרות מדינות לאום. הוצאת שלם הנרי וסרמן עם אומה מולדת. יעקב טלמון - המשיחיות המדינית. עמ' 209-213, 233-239	ג'זפה מאציני "חובות האדם" בתוך משנות מדיניות בעת החדשה כרך א' עורך צ.בטשה וא. יסעור. עמ' 351-358. היינריך טריישקה, שם. עמ' 359-370. "המצאת מסורות: המסורת ההררית של סקוטלנד" בתוך להמציא אומה אוניברסיטה פתוחה עמ' 53-84	מושג האזרח מול מושג הנתין, אביב העמים, קולוניאליזם, התעוררות הלאומיות, המצאת אומה.	היכרות עם עלייתם של מושגי העם והלאום באירופה. תרגול ניתוח מושג, הערכת ידע ושאלת שאלות.	6	עליית הלאומיות	32-34
		קריאה ודין	על החשיבה הקומוניסטית - יעקב טלמון בספרו: מיתוס האומה וחזון המהפכה, כרך א, עמ' 47-39	מרקס ואנגלס, המניפסט הקומוניסטי מקס ובר האתיקה הפרוטסטנטית ורוח הקפיטליזם קטעים.	הון (קפיטל), קפיטליזם, פרולטריון, קומוניזם, מהפכה, האתיקה הפרוטסטנטית.	היכרות עם מושגי היסוד של הניתוח המרקסיסטי. היכרות עם מצב מעמד הפועלים. תרגול הערכת ידע והצדקתו.	6	קפיטליזם ופרולטריון	35-37

הערות	מטלות/ דרכי הערכה	דרכי הוראה	טקסט עזר למורים	טקסטים לתלמידות	מושגים מרכזיים/ שאלות	מטרות אופרטיביות	מס' שע'	נושא	
		קריאה ודין	היציאה מן הגטו – יעקב כץ	דה קלרמון טונר, <i>נאום לפני האסיפה הלאומית הצרפתית 1791</i> חוקי הסנהדרין של פריז וחוקי נפוליאון טרייטשקה דבר על היהדות שלנו 1880	אמנציפציה. שפה, חינוך, מערכת משפט, השכלה גבוהה, השתלבות במערכות שלטון. אנטישמיות, דמוקרטיה.	היכרות עם הטיעונים בעד ונגד אמנציפציה ליהודים והמהלכים היסטוריים הנוגעים לנושא. תרגול שאלת שאלות ובניית טיעונים.	4	אמנציפצי ה	38- 39
		קריאה והצגה של התלמידות.	שלמה אבינרי <i>הרעיון הציוני לגווניו</i> משה הס "רומי ירושלים" קלישר "דרישת ציון" מ.ל לילינבלום "שאלת היהודים וארץ ישראל" (1881)	פינסקר "אבטואמנציפציה" (1882) פרויקט בן יהודה הרצל <i>מדינת היהודים</i> (ירושלים: הספריה הציונית תשל"ב) עמ' 1-77. נאום הרצל בקונגרס הראשון.	מבשרי הציונות, עליית תלמידי הגר"א.	היכרות עם חלק מהכתבים והכותבים הראשונים של הציונות המדינית. תרגול יישום מושג ובניית טיעונים.	4	לאומיות וציונות	40- 41

יחידה 5 – המאה ה-20

6 ש"ש (ביחידות של שעתיים) בכיתה יב מחצית ב.

ביחידה זו נאפשר לתלמידות לבחור את מסלול הלמידה באופן הבא: המליאה תבחר במשותף יצירה אחת מכל עשור במאה ה-20 כך שתיבחר לפחות יצירה אחת מכל סוגה לאורך המאה. כל תלמידה תידרש להכין רפרט על יצירה אחת מתוך המסלול שייבחר. הרפרט יכלול העברת שיעור ברוח התוכנית (קרי הכנת שאלות לדין והנחיית הדיון), וכתובת עבודה המנתחת את היצירה ואת משמעותיה ליחסי פרט וחברה.

שעות הלימודים יחולקו לכמה חלקים בהתאם למספר התלמידות ולצרכיהן:

א. עבודת הכנה של התלמידות בליווי המורה, חלקן בכיתה וחלקן בעבודה עצמית (כ 10 שעות).

ב. רפרטים של התלמידות (2 שעות X מספר תלמידות (כ 15) = 30 שעות).

ג. שיעורים של המורה על יצירות מפתח שנבחרו על ידי התלמידות אך לא הוכנו על ידן (יתרת השעות).

שנים	כותרת	מוסיקה	פלסטית	הגות	ספרות ותאטרון	סרטים	טלוויזיה	
1915-1925	המלחמה הגדולה וקלות הדעת		פיקאסו - דומם עם בקבוק רום	פרויד - מעבר לעקרון העונג מארינטי - תעודת היסוד והמניפסט של הפוטוריזם	מניפסט הדאדאיזם קורט שוויטרס - הגרלת גן החיות	באסטר קיטון - הנווט		אורות המלחמה – הרב קוק
1925-1935	השפל הגדול והעולם משתגע והולך	ג'אז - מבחר יצירות מעידן הג'אז	מקס ארנסט פיאטה דורותיאה לאנג - אם וילדיה	פרויד - תרבות בלא נחת נאום של היטלר	הרז'ה - טינטין	צ'רלי צ'פלין - זמנים מודרניים לואיס בונואל - כלב אנדלוסי		סיוור לתל אביב: מוזיאון תל אביב והעיר הלבנה.
1935-1945	המלחמה האיומה		פוסטרי תעמולה פאשיסטיים. דאלי - קונסטרוקציה רכה עם שעועית	ולטר בנימין - יצירת האמנות בעידן השעתוק המכאני	קאמי - הדבר פרימו לוי - הזהו אדם? עגנון - ?	יומן חדשות על פרל הרבור		דרשות של הרב'ה מפיאסצ'נה – אש קודש
1945-1955	המאניה שאחרי	רוקנ'רול: צ'אק ברי, בו דידילי ואלביס פרסלי	קבריני גרין בשיקגו. ג'קסון פולוק - אלכימיה	סארטר - אקזיסטנציאליזם הוא הומניזם אדורנו והורקהיימר - הדיאלקטיקה של הנאורות	סאלינג'ר - התפסן בשדה השיפון	פרד זינמן - בצהרי היום (מערבון)		אפשר גם: דה-בובאר - המין השני סולובייצ'יק - קול דודי דופק
1955-1965	המרד הגדול	רוק: מהביטלס עד פינק פלויד	אנדי וורהול - פחית מרק קמפבל	בטי פרידן - התעלומה הנשית חומסקי - לשון ורוח	ברנשטיין - סיפור הפרברים ז'ורז' פרק - איזה טוסטוס קטן עם כידון מצופה כרום	טריפו - ז'יל וג'ים		אברהם יהושע השל – אלוהים מבקש את האדם.

שנים	כתורת	מוסיקה	פלסטית	הגות	ספרות ותאטרון	סרטים	טלוויזיה	
1965-1975	שברו של המרד	דיסקו-מבחר	מיס ואן דה רוהה - בניין סיגראם	פוקו - תולדות השגעון בעידן התבונה בירת' - מות המחבר	רומאן גארי - כל החיים לפניו חנוך לוין - מלכת האמבטיה	סקורסזה - נהג מונית	מ.א.ש. הקרקס המעופף של מונטי פייתון	לוינס - הנעורים של ישראל - קריאות תלמודיות
1975-1985	הניכור בשיאו	פאנק: סקס פיסטולס - אלוהים נצור את המלכה	ג'ודי שיקגו - סעודת הערב Dinner Party סינדי שרמן - אגדות ואסונות	לוינס - החילון וביטול הכישוף בתוך קריאות תלמודיות.	קץ הילדות - קלארק	פינק פלויד - החומה הסמיוטיקה של המטבח - מרתה רוסלר בלייד ראנר.	דאלאס. הכל נשאר במשפחה.	
1985-1999	גלובליזציה ופוסטמודרניזם	NWA - Straight outta Compton מדונה - Like a Prayer	דמיאן הירסט - חוסר היתכנותו של המוות במוחו של אדם חי.	בודריאר - קדימות הסימולקרה	מייקל קנינגהאם - השעות	מאננה	משפחת סימפסון	בזכות הנורמליות א.ב יהושע. הרב שג"ר - כלים שבורים.

- אסטרטגיות חשיבה מסדר גבוה: מסמך מנחה למתכנני תכניות לימודים ארציות ומקומיות ולמפתחי חומרי למידה (2009) משרד החינוך והתרבות האגף לתכניות לימודים
- אליאב פלדון, מירי "מי צריך אשורית" הארץ ספרים 8.6.2010.
- אפלטון "פוליטיאה" בתוך כתבי אפלטון כרך ב' תרגום: יוסף ליבס (ירושלים: שוקן 1979) ספר י' ע"מ-537-577
- ארסקין, ג'ון "לקרוא את הקלאסיקות ברגש" תרגום: עידו חברוני אתר מרכז שלם:
[/http://shalem.ac.il/content-channel/classic-books-arskine](http://shalem.ac.il/content-channel/classic-books-arskine)
- בזז-שווארץ, מאיה שאילת שאלות בכיתה מכון אבני ראשה
- בורשטיין, דרור "קידמה היא דבר נורא" הארץ ספרים 10.9.2011.
- בלום, אלאן דלדולה של הרוח באמריקה (תל אביב: עם עובד 1989)
- ברליון, ישעיהו הקיפוד והשועלתרגום: יעקב שרת (בן שמן: מודן 2002)
- הרפז, יורם (2001) לקראת הוראה ולמידה בקהילת חשיבה
- הרפז, יורם "הפדגוגיה של השאלה", בתוך: יורם הרפז (עורך), הוראה ולמידה בקהילת חשיבה: בדרך לבית ספר חושב, חוברת 18, ינואר 2000, עמ' 103-109.
- כרמון, אמנון (2006) "ארגון הידע בבית הספר: ממקצוע בית ספרי לדיסציפלינה פדגוגית", בתוך: דוד גורדון (עורך), מקצועות לימוד במבחן: חלופות להוראה הקונבנציונאלית בבית הספר", מכון ון ליר בירושלים בשיתוף הוצאת הקיבוץ המאוחד, 2006, ע"ע 118-54.
- כרמון, אמנון "הדיסציפלינה הפדגוגית: לקראת ארגון מחדש של הידע בבית הספר" הלכה ומעשה בתכנון לימודים גיליון 21.
- נודינגס, נל (2008) "דאגה אכפתית בחינוך הלכה למעשה" הד החינוך, 82(6): 66-58.
- נוסבאום, מרתה צדק פואטי: הדמיון הספרותי והחיים הציבוריים תרגום: מיכאל שקודניקוב (חיפה: אוני' חיפה 2003)
- נוסבאום, מרתה לא למטרת רוח: מדוע הדמוקרטיה זקוקה למדעי הרוח (תל אביב: הקיבוץ המאוחד 2017)
- עמית, ורד "תכניות לימודים אינטגרטיביות- יתרונות ואתגרים", פדגוגיה ומתודולוגיה, גיליון 12 – בינתחומיות, 2010.

פרוסט, מרסל על הקריאה (ירושלים: כרמל 2003).

צמח, עדי "ספרות כחינוך לדמוקרטיה" *קתרזיס* 3 תשס"ה ע"מ 48-66.

Backer, David "The conference method, or Harkness teaching: Listening for Discussion" in *Listening to Teach: Beyond Didactic Pedagogy*
hcommons.org

Fish, Stanley "Will the Humanities Save us" *New York Times* Jan. 6, 2008.

VanTassel-Baska, Joyce & Wood, Susannah. (2010). The Integrated Curriculum Model (ICM). *Learning and Individual Differences*. 20. 345-357.

יש להגיש בזמן גם אם התרגיל נראה לך לא טוב, כי אחרי הבדיקה תהיה הזדמנות לתקן, ואז לתקן שוב ושוב... תקבלי ציון מצוין רק אחרי שהתרגיל יהיה מתוקן לשביעות רצונך ורצוני.

יש להגיש עבודה מודפסת בגופן בגודל 12 וברוח כפול, שאורכה לא יעלה על 1000 מילים.

יש לכתוב על אחד מהנושאים הבאים:

א. כתבי נאום קבלת הדין של בת יפתח הדומה לנאומה של איפגניה בשורות 1367 עד 1403 במחזה כך שיתאים לסיפור המקראי אך ייכתב בסגנון הנאום מן המחזה.

ב. כתבי דיאלוג בין איפגניה ובת יפתח.

ג. השווי את סיפור איפגניה באוליס לסיפור בת יפתח מבחינת היחס למלחמות בתרבויות בהם הם נכתבו.

מחווין:

סגנון בהיר ותקני. 50 נקודות

יכולת לעמוד על מאפיינים סגנוניים וז'אנריים. עקביות עם הטקסט ועם מאפייני התקופה והימנעות

מאנכרוניזם. 25 נקודות

יצירתיות ומקוריות. 25 נקודות

קראנה בקפדנות את ההנחיות לתרגיל לפני שאתן מתחילות לעבוד.

בחרי אחד משני הטקסטים המצורפים וקראי אותו. הטקסט מתאר אקט של מרד במוסכמות. בשום אופן לא כדאי לבזבז זמן על בחירת הטקסט.

לאחר שקראת את המקור עליך לכתוב **חיבור** קצר הנותן פרשנות לטקסט שבחרת משני היבטים (**בחיבור אחד**, בבקשה לא לכתוב תשובות כמו במבחן): א. ההסדרים החברתיים (=חוקים, נורמות, מנהגים, אמונות, ערכים או מוסדות) שהמורד מורד נגדם. ב. המניע העיקרי של המורד למרד (למשל: ביקורת מוסרית, אידיאלים שונים, מניע נפשי אישי, רצון בסדר חברתי חדש או אמונה דתית)?

התשובה אינה צריכה להיות ממצה, היא לא חייבת לכסות את כל הטקסט או את כל הרעיונות. היא כן צריכה לספק פרשנות **מעמיקה**, **מנומקת ומעניינת** ככל האפשר. נסו לחשוב פה לעומק באופן שבו חשבנו על טקסטים יחד בכיתה.

אנא התבססו על הטקסט תוך מתן הפניות (למספרי פסוק או שורה) ושימוש בציטוטים לפי הצורך כדי לבסס את דבריכם. נסו לכתוב באופן בהיר ובשפה תקינה כפי שלמדתן. **עדיף לכתוב פחות אבל היטב.**

כולן מתבקשות להגיש את התרגיל בסוף השיעור - לא משנה אם זה מבולגן, נראה לכן טפשי, לא כתוב טוב, קשה לקריאה.... עדיין, **חייבות להגיש**. בשל סוף השנה, לתרגיל הזה **אין אפשרות תיקון**. אנא הגישו אותו בצורתו הטובה ביותר.

בהצלחה!!!

12 וַיְבֹא יֵשׁוּעַ אֶל־מִקְדָּשׁ הָאֱלֹהִים וַיְגַרֵּשׁ מִשָּׁם אֶת־כָּל־הַמּוֹכְרִים וְהַקּוֹנִים בַּמִּקְדָּשׁ וַיְהַפֵּךְ אֶת־שֻׁלְחָנוֹת הַשְּׁלֻחָנִים וְאֶת־מִשְׁבּוֹת מַכְרֵי הַיּוֹנִים: **13** וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם הֵן כָּתוּב כִּי בֵיתִי בֵית תְּפִלָּה יִקְרָא וְאַתֶּם שַׁמְתֶּם אֹתוֹ לְמַעֲרַת פְּרִיצִים: **14** וַיִּגְשׁוּ אֵלָיו עוֹרִים וּפְסָחִים בַּמִּקְדָּשׁ וַיִּרְפְּאֵם: **15** וַיְהִי כִּרְאוֹת רֹאשֵׁי הַכֹּהֲנִים וְהַסּוֹפְרִים אֶת הַנִּפְלְאוֹת אֲשֶׁר עָשָׂה וְאֶת הַיְלָדִים הַצֹּעֲקִים בַּמִּקְדָּשׁ וְאֹמְרִים הוֹשַׁע־נָא לְבֶן־דָּוִד וַיִּסַּר לָהֶם: **16** וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו הַשְּׁמַע אֶתְּךָ אֶת־אֲשֶׁר אֹמְרִים אֵלָה וַיֹּאמֶר יֵשׁוּעַ אֲלֵיהֶם שְׁמַע אֲנִכִּי הֲכִי לֹא קִרְאתֶם מִפִּי עוֹלָלִים וְיוֹנְקִים יְסוּדָת עֵז: **17** וַיַּעֲזְבֵם וַיֵּצֵא אֶל־מַחוּץ לְעִיר אֶל־בֵּית־הַיְנִי וַיֵּלֶן שָׁם: **18** וּבִבְקָר שָׁב אֶל־הַעִיר וְהוּא רָעֵב: **19** וַיֵּרָא תְּאֵנָה אַחַת עַל־הַדֶּרֶךְ וַיִּקְרַב אֲלֶיהָ וְלֹא־מָצָא בָּהּ מֵאוֹמָה בְּלִתֵּי הָעָלִים וַיֹּאמֶר אֲלֶיהָ מַעֲתָה לֹא־יְהִיָּה מִמֶּךָ פְּרִי עַד־עוֹלָם וַתִּיבֹשׁ הַתְּאֵנָה פְּתָאם: **20** וַיֵּרָא הַתַּלְמִידִים וַיִּתְמְהוּ וַיֹּאמְרוּ אֵיךְ יִבְשֶׁה הַתְּאֵנָה פְּתָאם: **21** וַיַּעַן יֵשׁוּעַ וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם אֲמֵן אִמְרַי אֲנִי לָכֶם אִם־תִּהְיֶה בְכֶם אֲמוּנָה וְלֹא חִלְק לְבַכֶּם כִּמְעַשֶׂה הַתְּאֵנָה הַזֹּאת תַּעֲשׂוּ וְאַף תֹּאמְרוּ אֶל־הַהָר הַזֶּה הִנֵּה הַנָּשָׂא וְנַעֲתִיקָתָ אֶל־תּוֹךְ הַיָּם וְהִי כֵן: **22** וְכֹל אֲשֶׁר תִּשְׁאַלוּ בַתְּפִלָּה וְאַתֶּם מֵאֲמִינִים יֵבֹא לָכֶם: **23** וַיְבֹא אֶל־הַמִּקְדָּשׁ וַיְלַמֵּד שָׁם וְרֹאשֵׁי הַכֹּהֲנִים וְזִקְנֵי הָעָם נִגְשׂוּ אֵלָיו וַיֹּאמְרוּ בְּאֵי־זוֹ רְשׁוּת אַתָּה עוֹשֶׂה אֵלָה וּמִי נָתַן לְךָ הַרְשׁוּת הַזֹּאת: **24** וַיַּעַן יֵשׁוּעַ וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם גַּם־אֲנִי אֲשַׁאֲלֶה אֶתְכֶם דְּבַר אֶחָד אֲשֶׁר אִם־תִּגִּידוּ אֹתוֹ לִי גַם־אֲנִי אֶגִּיד לָכֶם בְּאֵי־זוֹ רְשׁוּת אֲנִי עוֹשֶׂה אֵלָה: **25** טְבִילַת יוֹחָנָן מֵאִין הִיְתָה הַמְּשֻׁמֵּם אִם־מִבְּנֵי אָדָם וַיְחַשְּׁבוּ בְלִבָּבָם לֵאמֹר: **26** אִם־נֹאמֶר מְשֻׁמֵּם וְאִמְרֵנוּ מִדּוּעַ אִפּוֹא לֹא הֶאֱמַנְתֶּם בּוֹ וְאִם־נֹאמֶר מִבְּנֵי אָדָם יֵרְאִים אֲנַחְנוּ אֶת־הַמּוֹן הָעָם כִּי־כָל־חַשְׁבִּים אֶת־יוֹחָנָן לְנִבְיָא: **27** וַיַּעֲנוּ אֶת־יֵשׁוּעַ וַיֹּאמְרוּ לֹא יָדַעְנוּ וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם גַּם־אֲנִי לֹא אִמְר לָכֶם מֵה רְשׁוּתִי כִּי אֶעֱשֶׂה אֵלָה: **28** אָבֵל מֵה־דַּעַתְכֶם אִישׁ הִי וְלוֹ שְׁנֵי בָנִים וַיִּגַּשׁ אֶל־הָרֹאשׁוֹן וַיֹּאמֶר בְּנֵי לֶךְ הַיּוֹם וְעַבַד בְּכַרְמִי: **29** וַיַּעַן וַיֹּאמֶר לֹא חִפְצָתִי וְאַחֲרֵי־כֵן נָחַם וַיֵּלֶךְ: **30** וַיִּגַּשׁ אֶל־הַשְּׁנֵי וַיְדַבֵּר כְּזֹאת גַּם־אֵלָיו וַיַּעַן וַיֹּאמֶר הֲנִי אֲדִנִּי וְלֹא הֵלֶךְ: **31** מִי מִשְׁנֵיהֶם עָשָׂה אֶת־רְצוֹן אָבִיו וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו הָרֹאשׁוֹן וַיֹּאמֶר לָהֶם יֵשׁוּעַ אֲמֵן אִמְר אֲנִי לָכֶם הַמּוֹכְסִים וְהַזּוֹנוֹת יִקְדְּמוּ אֶתְכֶם לְבּוֹא אֶל־מַלְכוּת הָאֱלֹהִים: **32** כִּי יוֹחָנָן בָּא אֵלֵיכֶם בְּדֶרֶךְ צַדִּיקָה וְלֹא הֶאֱמַנְתֶּם לוֹ וְהַמּוֹכְסִים וְהַזּוֹנוֹת הֵם הֶאֱמִינוּ לוֹ וְאַתֶּם רְאִיתֶם וְלֹא נִחַמְתֶּם אַחֲרֵי־כֵן לְהֶאֱמִין לוֹ:

טקסט שני: נאומה של קסנדרה

הנשים של טרויה מאת אוריפידס

(רקע: המחזה מתרחש לאחר שהיוונים ניצחו את טרויה. עתה הם מחלקים ביניהם את השלל, הכולל את הנשים. קסנדרה, אחת מבנותיו של פריאמוס מלך טרויה, אמורה להפוך לשפחתו של אגממנון מלך יוון - זה שקראנו עליו באיפגניה באוליס. היא היתה כוהנת של אפולון ולכן בתולה.)

אימא, שימי על הראש שלי זרי ניצחון
ותשמחי בחתונה המלכותית שלי.
לווי אותי, ואם נראָה לך
שאני לא להוטה, תדחפי אותי בכוח!
כי אם אפולון קיים-
האל שלוחש לי בלב נבואות-
אז אַגְמֶמְנוֹן, המנהיג המפורסם של יוון,
יזכה, כשיתחתן אתי,
בנישואים רצחניים יותר מאלה של הֶלֶנָה!
אני אהרוג אותו ואחריב את הבית שלו-
נקמה על הדם של האחים שלי ואבא
אבל אני אניח לזה עכשיו.
לא אשיר על הגרזן שיכה בגרון שלי,
ובגרון של אנשים אחרים,
ולא על הייסורים בעקבות רצח אם,
שיפיקו הנישואים שלי,
ולא על חורבן בית אַגְמֶמְנוֹן.
במקום זה אני אראָה שהמדינה שלנו
מאושרת יותר מיוון.
נכון, האל משתולל בתוכי,
אבל בנקודה הזאת אני לא משוגעת:
היוונים, בגלל אישה אחת, בגלל תשוקה אחת,
יצאו לצוד את הֶלֶנָה, ואיבדו כך אלפי חיילים.
הגנרל שלהם - חכם גדול!
כדי להשיג את המטרה הנתעבת
הרג את איפִיגֶנִיָה, הבת שלו, לא פחות!
יותר על חיי המשפחה לטובת אחיו, מְנֶלָאוֹס,
שאשתו, הֶלֶנָה, נטשה אותו עם אחי.
אף אחד לא כפה את זה עליה!
כשהגיעו לחופים של טְרוֹיָה, הם מתו כמו זבובים.
ולמה? הרי אף אחד לא פלש להם לבית
ולא הטיל מצור עליהם.
ואלה שמתו בקרב לא ראו יותר את הילדים
והאישה שלהם לא עטפה אותם בתכריכים-
בארץ זרה הם שוכבים.
ביוון המצב היה דומה:
הנשים מתו אלמנות, גברים מתו שפולים
אחרי שגידלו את הבנים שלהם
להיות בשר למלחמה מיותרת.
אף אחד לא נשאר לכבד את האבות
ולהתפלל על הקבר שלהם.
כן, זה השבח שמגיע לצבא היווני!
לגבי הפשעים שנעשו בשם המלחמה-
אני מתביישת בכלל לדבר עליהם.

הלוואי שהמוזה שלי
לא תהיה זמרת אסונות!
עכשיו אני אעבור לטרון! אני.
קודם כל - וזאת התהילה הכי אצילית-
הם מתו למען המולדת.
החברים לקרב הרימו על כתפיים
את הגופות שלהם, הביאו אותן הביתה,
וידיים אוהבות עטפו אותן בתכריכים
והשכיבו בחיק החם של אדמת המולדת.
ומי שלא מת בקרב: הוא חזר מדי יום ביומו
אל האישה והילדים שלו-
הנאות שהיוונים לא חלמו עליהן.
ותקשיבי לאמת על הקטור,
שהגורל שלו מכאיב לך כל כך:
הוא מת, כן, אבל כמו גיבור!
ומה גרם לזה? נכון, הפלישה היוונית:
אם היוונים היו נשורים ביוון,
אף אחד לא היה מגלה עד כמה הוא גיבור.
גם פריס, הוא התחתן לא פחות ולא יותר
עם הלנה, הבת של זאוס עצמו,
אבל אם הוא לא היה מתחתן איתה,
הייתה לו בבית אישה
שאף אחד לא היה מקדיש לה מילה.
כל איש נבון חייב להימנע ממלחמה
אבל אם היא פורצת, והוא מת בגבורה-
זה מקנה למדינה כבוד
יותר ממוות של מוג-לב.
לכן, אימא, את לא צריכה לרחם על הארץ
ועל הנישואים שלי.
בעזרת הנישואים האלה אני אחסל
את האויבים השנואים שלי ושלך.

רמת ביצוע קריטריון (אחוזי תשובה)	ציון	גבוהה 75%-100%	בינונית 40%-60%	נמוכה 0-40%
תיאור ההסדרים חברתיים נגדם מורדת הדמות	15	הכותבת מנתה מספר הסדרים חברתיים העולים מן הטקסט באופן בהיר ומדויק.	הכותבת מנתה הסדר חברתי אחד או לא דייקה בהצגת ההסדרים החברתיים.	הכותבת לא מנתה הסדר חברתי העולה מן הטקסט או הציגה הסדרים חברתיים אנאכרוניסטיים.
הצגת המניע העיקרי של הדמות	15	הכותבת הציגה מניע עיקרי עבור הדמות ונימקה אותו היטב מהטקסט.	הכותבת הציגה מניע עיקרי עבור הדמות, אך זה אינו מדויק או בהיר או שאינו מבוסס בטקסט די הצורך.	הכותבת לא הציגה מניע עיקרי או שמניע זה שגוי בכך שאינו יכול להיות מעוגן בטקסט.
כתיבת טיעון – נימוק הטענות	10	הכותבת כתבה טיעון ובו נימקה את קביעותיה ונימוקים אלה עומדים בדרישות ההצדקה הלוגית.	הכותבת כתבה טיעון ובו נימקה את קביעותיה אך ההצדקה אינה עומדת בדרישות לוגיות או שאינה מספקת.	הכותבת לא נימקה את קביעותיה או שהנימוק חלש מאוד מבחינה לוגית.
החיבור מעמיק	10	הכותבת העמיקה מעבר לטענות המסתברות מפני השטח של הטקסט וביצעה היסקים פרשניים מן הטקסט, אך אלה היו שגויים או חלשים.	הכותבת העמיקה מעבר לטענות המסתברות מפני השטח של הטקסט וביצעה היסקים פרשניים מן הטקסט, אך אלה היו שגויים או חלשים.	הכותבת לא העמיקה מעבר לטענות המסתברות מפני השטח של הטקסט.
החיבור מעניין	10	הכותבת הצליחה לגרות את החשיבה של הקורא במידה רבה.	הכותבת הצליחה לגרות את סקרנותו של הקורא במידה בינונית.	הכותבת לא ניסתה או לא הצליחה לגרות את סקרנותו של הקורא כלל.
החיבור כתוב היטב	20	החיבור כתוב במבנה תקין של פסקאות, יש לו התחלה, אמצע וסוף. הוא כתוב בעברית פשוטה, בהירה ותקנית בסגנון בינוני.	החיבור מפגין ליקוי או אחד או שניים מבחינת תקינות הכתיבה.	החיבור מפגין ליקויים רבים מבחינת תקינות הכתיבה: הוא כתוב בפסקאות קצרות מדי או ללא מבנה פסקאות, העברית לא בהירה או לא תקינה, הסגנון נמוך או גבוה מדי, החיבור חסר מבנה וכיוון.
החיבור מפנה אל הטקסט ומתבסס עליו	20	לכל טענה הקשורה לטקסט יש הפניה מדויקת למספר השורה הרלוונטי. ישנו שימוש מושכל בשניים שלושה ציטוטים קצרים.	ישנן טענות מעטות הקשורות לטקסט שאין להן הפניה, או שאין ציטוטים או שיש ציטוט אחד או שניים שהם מיותרים.	אין ציטוטים כלל ואין שימוש בהפניות או שיש שימוש מועט בהפניות או שההפניות אינן מדויקות במקומות רבים.

"הנקם והקללה, הדם והעלילה: מעלילות קדושים לעלילות דם", ישראל י' יובל, ציון נח

- מטרת עבודה זו היא קריאת מאמר אקדמי, הבנתו, ניתוחו ודיון בו על בסיס הנושאים שלמדנו.
- א.** ראשית עני לשאלות הבאות המוודאות הבנה של השלבים השונים במאמר. נסחי בקיצור ובמדויק.
1. הנקם: מה ההבדל בין תפיסת הגאולה האשכנזית לזו הספרדית לדעת יובל? על איזו מסורת קדומה מתבססת כל תפיסה? על אילו סוגי מקורות מתבסס יובל?
 2. הקללה: אילו אירועים / טקסטים מכנה יובל בשם "קללה"?
מה הקשר בינם לבין התפיסה שהוא מכנה "הגאולה הנוקמת"?
איזה רושם עשו מנהגים אלה על הנוצרים לדעתו?
 3. הדם: מה תפקידם של מקדשי השם בתתנ"ו ובמאורעות אחרים במסורת האשכנזית לדבריו?
כיצד נהרגו מקדשי שם אלה?
 4. העלילה: איזה רושם עשו סיפורי קידוש השם על הנוצרים לדעת יובל?
מה הקשר שהוא מוצא בין סיפורי קידוש השם לבין עלילות הדם?

16 נקודות (4 נקודות לכל סעיף, 3 תוכן מדויק + 1 ניסוח)

ב. עתה כתבי פסקה המסכמת את עמדתו של יובל כפי שבאה לידי ביטוי במאמר. כתבי אותה כהסבר לאדם נבון שלא קרא את המאמר בעצמו. ודאי כי הפסקה שלך כוללת: תיאור נושא המאמר, התייחסות לשיטת העבודה של יובל ולדרך בה הגיע למסקנותיו, התייחסות למקורות בהם השתמש וכמובן מסקנות הביניים שלו ומסקנתו העיקרית.

40 נקודות (8 – מבנה וניסוח, 10 – התייחסות לשיטת העבודה, 10 – התייחסות למקורות, 12 – תיאור המסקנות)

ג. מאמר זה עורר הדים רבים ופולמוס עז בעולם המחקר, חכה לתגובות רבות בעל פה ובכתב. לפניך מעט ציטוטים לדוגמא, מתוך מאמרו של עזרא פליישר "ייחסי נוצרים-יהודים בימי הביניים בראי עקום", שיצא לאור בכתב העת ציון בחוברת נט בשנת תשע"ד, כשנה לאחר פרסום מאמרו של יובל. קראי את הדברים והתרשמי מהם:

"הפיוטים הללו אינם מוכיחים דבר על אופיים הנקמני של יהודי אשכנז, לא לפני תתנ"ו ולא אחרי תתנ"ו... אלה שנכתבו אחרי תתנ"ו, ובפרט פיוטי הגזירות האשכנזיים, הם תגובה עזה ונמרצת על מאורעות האימים שפקדו, בשנת תתנ"ו ולאחריה, את הקהילות שהפייטנים שירתו אותן." (עמ' 6).

"מאחורי המודל הזה עומד רצונו של יובל (והוא נחשף בהמשך, כפי שיראה להלן) להבין, או להסביר, אבל באמת להצדיק, את עמדת הנוצרים כלפי היהודים בימי הביניים. לפי הטיעון המתגבש במאמר, מסתבר שהנוצרים בימי הביניים אף לא ידעו בפני איזה אויב מסוכן ואלים הם ניצבים, הכלים שבהם נלחמו ביהודים היו רפויים ותמימים... לנוכח עמדתם של היהודים, לא היו מעשי הנוצרים אלא ריאקציה מאופקת. הקורא את המאמר הזה בעיון יראה שזו היא התיזה המרכזית המכוונת בו." (עמ' 12-13).

"קו הגבול המפריד בחשיבתו המוסרית של הקורא השגור בין הווית הפושע להווית קרבן הפשע מיטשטש כאן כמעט לגמרי: האמונות והדעות של 'שני המחנות' היו אפוא קרובות במאה ה"ב הרבה יותר ממה שהעלינו מעולם על הדעת. בעיקר היה ביניהם דמיון גדול, ואפילו זהות, בחשיבות העצומה שייחסו למיתוס הקרבן והדם. אבל 'מיתוס הקרבן והדם' במחנה היהודי לא היה ולא נברא, ואין הוא אלא המצאה של המחבר." (עמ' 44).

"בוחרן אובייקטיבי אפשר שהיה מגלה מבעד ל'קליפתן הפנימית' של 'שתי העלילות' עוד כמה הבדלים, כגון שבאחת מהן פירוש המילה 'עלילה' הוא האשמת שווא רצחנית ובאחרת פירושה סיפורי מעשים, או שבאחת מהן מסופר על מאות – ואולי אלפי – נרצחים ומעונים נקיי כף, ובאחרת מסופר על רשעות החפים מפשע ועל צדקת הרשעים, או שהאחת מספרת דברים כהווייתם והאחרת כולה כזב. אבל להבדלים מינוריים כאלה אין כנראה צורך לשים לב." (עמ' 49).

כדי להעמיק בפולמוס זה בין החוקרים צריך כמובן לקרוא את המאמר של פליישר כולו, את מחמת לעשות זאת אך כרגע אין חובה שתכניסי את ראשך בין שני ההרים האלה.

נצל הזדמנות זו של פולמוס אקדמי כדי לדון בתפיסת המרטיריות היהודית לעומת תפיסת המרטיריות הנוצרית (גם אם לא זה מוקד המאמר של יובל).

בחרי אחת מן השאלות הבאות והגיבי אליה בפיסקה מנומקת. התבססי על לפחות 3 מן הטקסטים שלמדנו. כמובן טוב שתביאי לידי ביטוי את הדיונים שהתקיימו בכיתה ואת מחשבותיך שלך:

- מהי בעיניך המטרה של כתיבת הטקסטים שלמדנו (פרפטואה, הכרוניקה של ר' שלמה, הפיוטים)? האם את מזדהה באופן מלא או חלקי עם מטרה זו? הסבירי ונמקי.
- מהו להבנתך הדמיון ומהו השוני בין תפיסת המרטיריות הנוצרית לתפיסת המרטיריות היהודית כפי שעולות מן המקורות שלמדנו? הסבירי ונמקי.

40 נקודות (8 – מבנה וניסוח, 18 – הצגת העמדה באופן מנומק ושיטתי, 14 – התבססות על מקורות)

4 נקודות נוספות לעמידה בזמנים.

רמת ביצוע קריטריון (אחוזי תשובה)	ציון	גבוהה 100%-75%	בינונית 60%-40%	נמוכה 0-40%
תוכן מדויק שאלה א, סעיפים 1-4	12	התלמידה איחזרה את המושגים מן המאמר באופן מדויק המראה הבנה.	התלמידה איחזרה באופן חלקי את המושגים מן המאמר ונראה שהיא הבינה רק חלק מהם.	התלמידה לא הצליחה לאחזר את מרבית המושגים מן המאמר ונראה שהיא לא הבינה אותם.
ניסוח שאלה א, סעיפים 1-4	4	התלמידה ניסחה את המידע מן המאמר במילותיה היא אך באופן בהיר ומדויק.	התלמידה ניסחה את המידע מן המאמר במילותיה היא אך באופן לא לגמרי בהיר ומדויק או שהסתמכה באופן מילולי על ניסוחים מן המאמר.	התלמידה ניסחה את המידע מן המאמר באופן לא מובן.
ניסוח ומבנה, שאלות ב וג	16	לתשובה יש התחלה, אמצע וסוף, היא כתובה בפסקאות ובעברית בהירה תקינה ומובנת.	לתשובה יש כיוונית כלשהי, אך חסר לה אחד החלקים או שהתשובה אינה כתובה בפסקאות, או שהניסוח העברי לקוי ולא בהיר, אך לא שלושת הליקויים יחדיו.	לתשובה אין התחלה, אמצע וסוף, היא אינה כתובה בפסקאות והעברית בה אינה בהירה, תקינה או מובנת.
התייחסות לשיטת העבודה שאלה ב	10	התלמידה מספקת הסבר בהיר של שיטת העבודה של יובל והאופן בו הוא מנתח את במקורות ומעמיד אותם אלה מול אלה ומול האירועים ההיסטוריים.	התלמידה מספקת הסבר חלקי או מעורפל או שגוי בחלקו של שיטת העבודה של יובל והאופן בו הוא מנתח את במקורות ומעמיד אותם אלה מול אלה ומול האירועים ההיסטוריים.	בתלמידה אינה מספקת כלל הסבר של שיטת העבודה של יובל או מספקת הסבר שהוא שגוי מיסודו.
התייחסות למקורות, שאלה ב	10	התלמידה התייחסה באופן בהיר ומדויק לסוגי המקורות עליהם מסתמך יובל ולאופיים.	התלמידה התייחסה באופן חלקי או שגוי בחלקו לסוגי המקורות עליהם מסתמך יובל ולאופיים.	התלמידה לא התייחסה כלל לסוגי המקורות עליהם מסתמך יובל ולאופיים או הציגה אותם באופן שגוי.
תיאור המסקנות, שאלה ב	12	התלמידה איחזרה באופן מלא את מסקנת המאמר הסופית ותת-המסקנות שהובילו אליה תוך הבנת מבנה הטיעון.	התלמידה איחזרה באופן חלקי את מסקנת המאמר הסופית ותת-המסקנות שהובילו אליה תוך הבנת חלקית של מבנה הטיעון.	התלמידה לא איחזרה את מסקנת המאמר הסופית ותת-המסקנות שהובילו אליה או שלא הבינה כלל את מבנה הטיעון.
הצגת העמדה באופן מנומק ושיטתי, שאלה ג	18	התלמידה הציגה עמדה בהירה, מנומקת ושיטתית על היחס בין מרטריות יהודית ומרטריות נוצרית. הטיעון בכללותו טוב, אף אם מסקנתו לא מדויקת לגמרי.	התלמידה הציגה עמדה מנומקת על היחס בין מרטריות יהודית ומרטריות נוצרית, אל אף שעמדה זו לא בהירה לגמרי או שהנימוקים חלשים.	התלמידה לא הציגה עמדה על היחס בין מרטריות יהודית ומרטריות נוצרית או שעמדה זה לחלוטין לא בהירה או שאינה מנומקת בנימוקים רלוונטיים.
התבססות על מקורות, שאלה ג	14	התלמידה התבססה על שלושה מן המקורות שנלמדו בכיתה באופן הרלוונטי לטיעון.	התלמידה התבססה על פחות משלושה מקורות שנלמדו בכיתה או שהתבססה עליהם באופן שלא היה לגמרי רלוונטי לטיעון.	התלמידה לא התבססה על המקורות שנלמדו בכיתה.
עמידה בזמנים	4	הגשה בתאריך היעד		הגשה באיחור

קראי את פירוש דון יצחק אברבנאל לפרשת המלך (דברים י יד-כ) [בחוברת עמ' 77א-77ב] ועני על השאלות הבאות:

1. מהי הקושיה שמקשה אברבנאל מתוך דברי שמואל הנביא? הסבירי לפחות שלושה מתוך ארבעת הפירושים שהוא מביא כדי לענות על הקושיה, והסבירי איך הוא דוחה פירושים אלו. (שימי לב שיש טיעונים שהוא מביא באופן ספציפי כנגד כל אחד מהפירושים, וגם טיעון עקרוני כללי נגד כל הפירושים.)

3 נק' לכל הסבר (2 להסבר+1 לדחיית הפירוש), 2 נק' לניסוח בהיר. סה"כ 9 נק'

2. אברבנאל מציג שלושה מאפיינים של השלטון המלוכני. מהם? וכיצד הוא מוכיח שהם מזיקים? עמתי את מאפייני המלוכה כפי שמציג אותם אברבנאל עם מה שידוע לך על המלוכה האבסולוטית בראשית העת החדשה.

3 נק' לכל מאפיין שלטוני. 3 נק' לעימות מאפיינים אלו עם מאפייני המלוכה האבסולוטית.

סה"כ 12 נק'

3. מהם לפי אברבנאל שלושת תפקידי המלך, ומדוע לעם ישראל אין צורך במלך שימלא תפקידים אלו?

2 נק' לכל תפקיד, נק' 1 להסבר מדוע אין צורך לעם ישראל במלך שימלא תפקיד זה. סה"כ

9 נק'

4. איך מפרש אברבנאל לבסוף את פרשת המלך בדברים? הסבירי לפחות ארבע מתוך חמש הראיות שהוא מביא לדבריו.

4 נק' להסבר העקרוני, 2 נק' להסבר כל ראייה שהוא מביא. סה"כ 12 נק'

5. סכמי בפסקה או שתיים את כל פירושו של האברבנאל על פרשת המלך. [שאלות 1-4 הן בעצם התשתית שעליה נבנית תשובה זו]

8 נק' להסבר בהיר, תמציתי וממוקד

6. חפשי מידע על חייו של אברבנאל. כיצד עשוי המידע הביוגרפי על אודותיו להסביר את יחסו למעמד המלך?

10 נק' – 6 נק' למידע על פגיעות שחוהה האברבנאל מגחמותיהם של מלכים בני זמנו (יש

להתייחס לגירוש ספרד ולפחות לפגיעה אישית אחת באברבנאל ובמשפחתו), 4 נק' למידע

על צורת משטר רפובליקנית שהאברבנאל הכיר.

7. כתבי חיבור בן כשני עמודים ובו עמתי בין השקפתו של מקיאוולי באשר למוסד המלוכה לבין זו של אברבנאל. תוכלי לעשות זאת באחת מהדרכים הבאות:

40 נק'

א. חיבור עיוני המעמת בין הרקע ההיסטורי ובין ההשקפה באשר למלוכה של כל אחד מהשניים.

30 נק' – תוכן: דיוק בטיעונים, רוחב יריעה, התייחסות למידע רלוונטי

10 נק' – ניסוח בהיר ותקני

ב. דו שיח דמיוני בין השניים בנושא מוסד המלוכה.

30 נק' – תוכן: דיוק בטיעונים, רוחב יריעה, יצירתיות, התייחסות לנושאים רלוונטיים

10 נק' – ניסוח בהיר ותקני, שפה במשלב המותאם לשיחה בין הדמויות ההיסטוריות.

עבודה פורייה ומהנה!